

3. Vývoj zemědělství a lesnictví v Královéhradeckém kraji

3.1. Zemědělství

Postavení primárního sektoru v Královéhradeckém kraji je významnější než ve většině ostatních krajů České republiky. Podíl primárního sektoru na HPH činil v kraji v roce 2007 4,4 %, celostátní průměr byl 2,4 % a mezi ostatními kraji byl třetí nejvyšší hned za kraji Vysočina a Jihočeským.

Z hlediska zaměstnanosti se podíl tohoto odvětví postupně snižuje. Podle výběrového šetření pracovních sil tvořili zaměstnaní v zemědělství a lesnictví v roce 2000 ještě 7,4 % ze všech zaměstnaných v kraji, v roce 2007 se tento podíl snížil na 4,2 %, je to o 0,6 procentního bodu více než činil republikový průměr (3,6 %). Podrobnější údaje o pracovnících ve vybraném segmentu zemědělských subjektů poskytují výsledky strukturálního šetření v zemědělství, jehož výsledky jsou rovněž součástí této kapitoly.

Strukturální šetření v zemědělství (plošné zjišťování Agrocensus 2000 a výběrová zjišťování FSS 2003, 2005 a 2007) proběhla ve všech členských státech EU. Do zjišťování se zahrnují zemědělské podniky, jejichž zemědělsky využitá půda činí nejméně jeden hektar. V případě, že tyto hodnoty nedosahují, zařadí se zpravodajské jednotky do šetření pouze za předpokladu, že produkují určitou část na prodej nebo splňují některou fyzickou prahovou hodnotu. Počínaje rokem 2000 byly stanoveny prahové hodnoty⁵ pro zařazení zemědělských podniků mezi zpravodajské jednotky.

Zjišťování se týkají jak právnických, tak fyzických osob. Všechny podniky právnických osob a podniky fyzických osob mající SGM⁶ ≥ 600 tisíc Kč podléhají plošnému zjišťování. Ostatní zpravodajské jednotky z řad fyzických osob jsou do výběru zařazeny na základě stratifikovaného oblastního výběru⁷. Získané údaje jsou dopočteny na základní soubor (zemědělství ČR) podle sídla podniku. Poskytují tak základní informace o velikosti, struktuře a vývoji zemědělských podniků, jejich vybavenosti, způsobu hospodaření – konvenční, ekologické hospodaření, výrobní orientaci a v neposlední řadě také o nezemědělských činnostech.

Tab. 3.1.1 Počty hospodařících subjektů a obhospodařovaná půda v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Subjekty (podniky)				Obhospodařovaná zemědělská půda		z toho orná půda	
	celkem	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	z celku vlastnictví (%)		celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)
			fyzické osoby	právnícké osoby				
Česká republika	39 396	100,0	92,5	7,5	3 518 073	100,0	2 567 311	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	308	0,8	82,5	17,5	30 281	0,9	18 261	0,7
Středočeský	4 455	11,3	91,1	8,9	547 398	15,6	480 914	18,7
Jihočeský	4 025	10,2	90,9	9,1	422 650	12,0	261 094	10,2
Plzeňský	2 214	5,6	91,4	8,6	313 195	8,9	206 952	8,1
Karlovarský	507	1,3	85,4	14,6	99 544	2,8	40 610	1,6
Ústecký	1 837	4,7	91,1	8,9	209 576	6,0	150 267	5,9
Liberecký	1 472	3,7	92,9	7,1	91 129	2,6	37 750	1,5
Královéhradecký	2 434	6,2	91,8	8,2	234 714	6,7	170 210	6,6
Pardubický	2 315	5,9	92,2	7,8	228 925	6,5	177 388	6,9
Vysočina	3 863	9,8	92,4	7,6	373 301	10,6	291 716	11,4
Jihomoravský	8 165	20,7	94,9	5,1	362 937	10,3	325 243	12,7
Olomoucký	1 885	4,8	90,1	9,9	241 154	6,9	180 271	7,0
Zlínský	3 024	7,7	95,1	4,9	149 889	4,3	96 279	3,8
Moravskoslezský	2 892	7,3	94,3	5,7	213 379	6,1	130 355	5,1

Podle Strukturálního šetření FSS 2007 z celkového počtu zemědělských podniků v České republice, jejichž produkce neslouží pouze pro vlastní spotřebu, jich 6,2 % sídlí v Královéhradeckém kraji. Největší zastoupení měly podniky z okresu Rychnov nad Kněžnou, nejmenší z okresu Trutnov.

⁵ Výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy vlastní nebo pronajaté, nebo plocha od 1 500 m² intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), nebo 1 000 m² vinic, nebo 300 m² skleníků a pařenišť, nebo chov alespoň 1 kusu skotu, nebo 2 kusy prasat, nebo 4 kusy ovcí a koz, nebo 50 kusů drůbeže, nebo 100 kusů králíků, nebo kozešinových zvířat.

⁶ SGM (Standard Gross Margin, Standardní příspěvek na úhradu) vyjadřuje ekonomický přínos jednotky produkce rostlinné a živočišné výroby. Je stanoven na 1 ha každé plodiny rostlinné výroby a jeden kus jednotlivých kategorií zvířat. Jeho hodnota odpovídá standardní hodnotě produkce z 1 ha dané plodiny, nebo 1 kusu dané kategorie zvířat po odpočtu specifických (variabilních) nákladů na produkci této výroby. Standardní příspěvky na úhradu jsou stanoveny v jednotlivých zemích EU pro všechny plodiny a kategorie zvířat podle reálných podmínek dané země a jsou pravidelně aktualizovány. Standardní příspěvky ČR zpracovává Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky (VÚZE), od 1. 7. 2008 Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI).

⁷ Podrobnější informace o tvorbě výběrových souborů a metodice dopočtu jsou součástí publikace ČSÚ 2126-08 Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007, str. 10 – 11.

Zhruba stejný podíl měly podniky Královéhradeckého kraje na celostátní výměře obhospodařované zemědělské půdy (6,7 %) a orné půdy (6,6 %). Je třeba brát v úvahu, že podniky sídlící v kraji mohou hospodařit i na půdě ležící mimo kraj a naproti tomu v kraji mohou mít půdu i podniky sídlící mimo kraj⁸. V další části této kapitoly je pod pojmem podíl (průměr apod.) Královéhradeckého kraje míněn podíl (průměr) podniků se sídlem v Královéhradeckém kraji.

Od roku 2000 se výměra obhospodařované zemědělské půdy v kraji snížila o 11 413 ha, přitom výměra orné půdy dokonce o 14 652 ha. Celostátně se snížila v období 2001 – 2007 výměra zemědělské půdy o 3,4 % a výměra orné půdy o 6,9 %. Pokles v Královéhradeckém kraji byl v porovnání s republikovým průměrem rychlejší o 1,2 procentního bodu u zemědělské a o 1 procentní bod u orné půdy. Stupeň zornění poklesl ve všech krajích, v Královéhradeckém to bylo ze 75,1 % v roce 2000 na 72,5 % v roce 2007 a mezi kraji jsme tempem poklesu zaujali prostřední příčku.

Z výsledků strukturálního šetření vyplývá, že v Královéhradeckém kraji je mezi podniky fyzických osob zastoupení podniků s převažující rostlinnou nebo živočišnou výrobou téměř vyrovnané. Naopak u podniků právnických osob je nejrozšířenější zaměření kombinace rostlinné a živočišné výroby.

Tab. 3.1.2 Převažující zaměření hospodařících subjektů v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob				
	celkem	v tom zaměření (%)				celkem	v tom zaměření (%)			
		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombinovaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.
Česká republika	35 454	41,5	29,7	28,0	0,1	2 940	32,4	23,2	43,6	0,5
v tom kraje:										
Hl. město Praha	254	62,2	29,9	6,7	-	54	46,3	29,6	24,1	-
Středočeský	4 055	45,8	23,2	30,5	0,1	398	41,2	17,6	40,5	-
Jihočeský	3 659	24,1	43,2	31,6	0,3	366	16,9	35,5	46,2	1,1
Plzeňský	2 023	26,2	37,7	34,9	0,2	191	18,3	19,9	61,3	0,5
Karlovarský	433	15,5	54,7	27,7	0,2	74	32,4	36,5	31,1	-
Ústecký	1 674	56,9	29,0	12,9	0,2	163	53,4	23,9	22,7	-
Liberecký	1 367	27,1	47,9	24,1	0,1	105	20,0	35,2	44,8	-
Královéhradecký	2 235	36,0	38,6	24,8	0,1	199	25,1	29,1	44,2	1,0
Pardubický	2 134	22,8	54,2	22,4	-	181	26,5	26,5	47,0	-
Vysočina	3 568	24,6	22,0	52,2	0,0	294	17,0	16,0	66,0	1,0
Jihomoravský	6 750	76,8	6,9	16,1	-	415	57,3	12,3	29,4	0,2
Olomoucký	1 699	38,6	29,5	31,5	0,1	186	31,2	17,7	51,1	-
Zlínský	2 875	33,9	43,3	21,8	0,0	149	28,2	33,6	38,3	-
Moravskoslezský	2 727	33,6	29,2	36,8	0,1	165	29,7	23,0	44,2	1,8

Zatímco v Královéhradeckém kraji byla největší plocha zemědělské půdy obhospodařována akciovými společnostmi (40 %), v celé České republice obhospodařovaly největší podíl zemědělské půdy (29,4 %) podniky fyzických osob (především zemědělských podnikatelů včetně samostatně hospodařících rolníků).

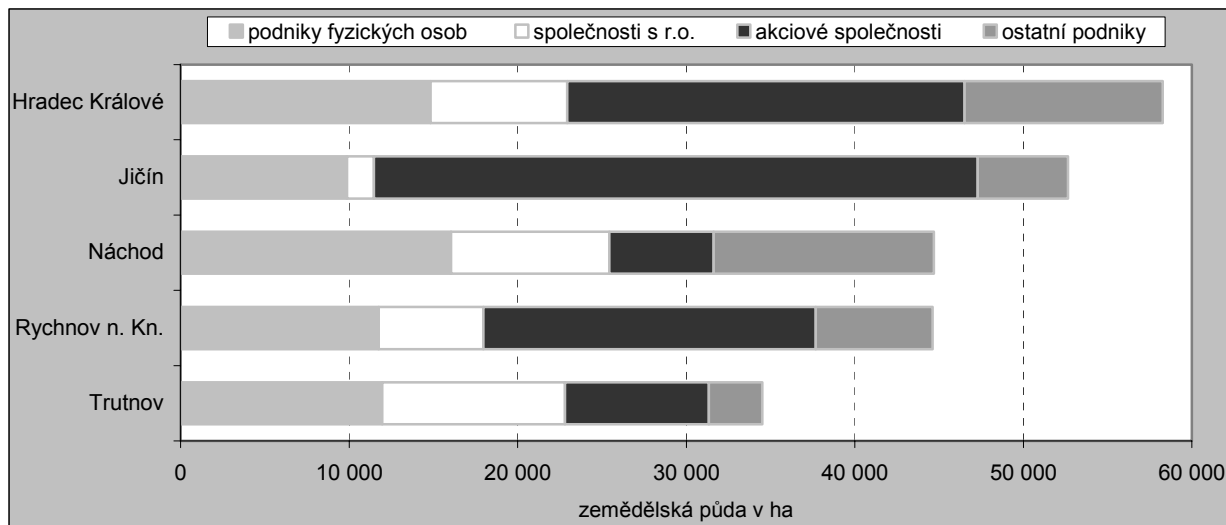
Téměř čtvrtinu zemědělské půdy obhospodařují subjekty sídlící v okrese Hradec Králové (24,8 %), podíl obhospodařované orné půdy je ještě vyšší a překračuje 30 % krajského úhrnu. To je dáno především nížinatým charakterem okresu. Směrem na sever a východ kraje se reliéf stává členitější až k hraničním horským pásmům, proto také podíl obhospodařované zemědělské i orné půdy klesá vzhledem k lokalizaci jednotlivých okresů - v pořadí Jičín, Náchod spolu s Rychnovem nad Kněžnou a nejnižší podíl na krajské výměře obhospodařují subjekty v hornatém okrese Trutnov.

Zatímco v okresech Jičín, Hradec Králové a Rychnov nad Kněžnou je největší plocha zemědělské půdy obhospodařována akciovými společnostmi, nejvíc v okrese Jičín (68,1 %) a ve zbývajících dvou okresech je to přes 40 %. Naopak v okrese Náchod připadá na tyto subjekty jen 13,8 % zemědělské půdy. V okrese Náchod a Trutnov největší podíl zemědělské půdy (shodně přes 34 %) obhospodařují podniky fyzických osob (především zemědělských podnikatelů včetně samostatně hospodařících rolníků).

Rozdíly mezi průměrnou velikostí podniků fyzických a právnických osob jsou v kraji výrazné. Průměrná farma vlastněná fyzickou osobou v kraji hospodaří na 28,8 ha, což odpovídá i republikovému průměru (28,4 ha). Na menších farmách pak hospodaří zejména v okresech Jičín a Rychnov nad Kněžnou (shodně

⁸ Podrobné metodické vysvětlivky jsou součástí publikace ČSÚ 2129-08 Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007 podle územního členění, str. 1 – 12.

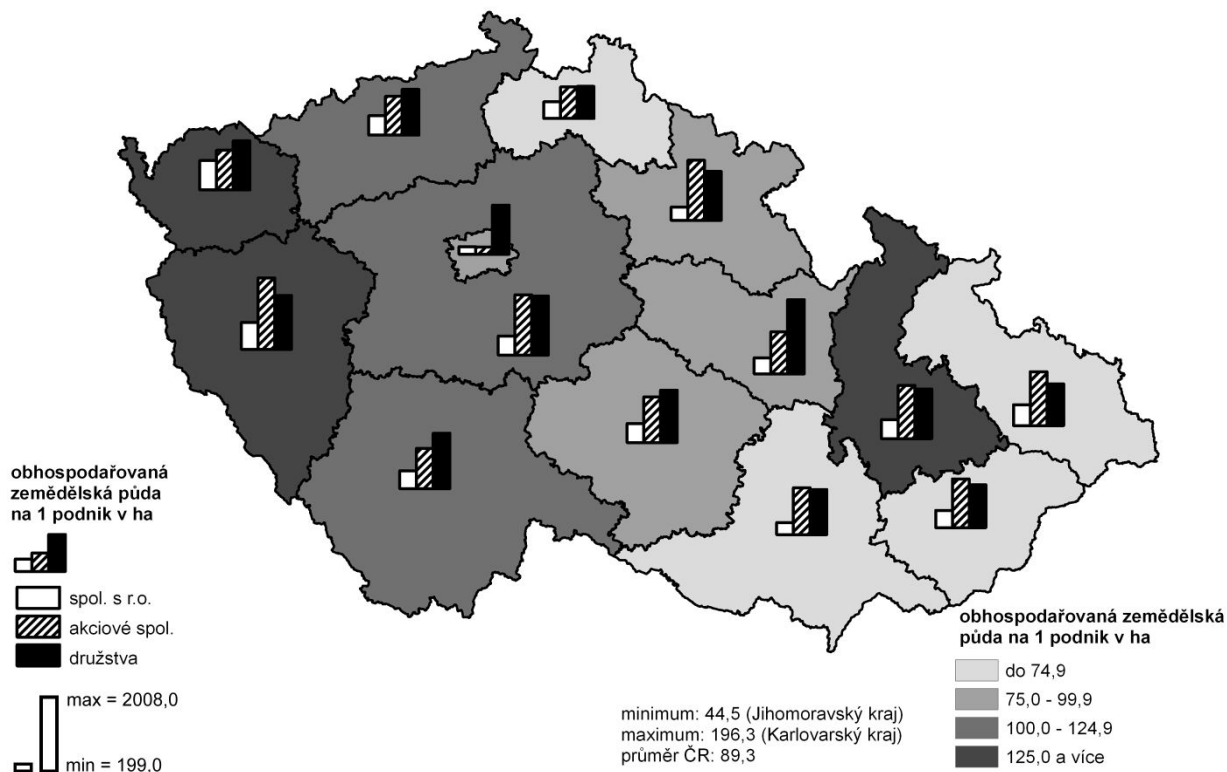
Graf 19 Obhospodařovaná zemědělská půda podle právní formy zemědělských podniků v okresech Královéhradeckého kraje k 30. 9. 2007

okolo 23 ha v průměru) ve zbývajících třech okresech překračuje průměrná velikost farmy krajský průměr o 3 až 4,5 ha. Výrazně nadprůměrná velikost podniků vlastněných právnickými osobami především v okrese Jičín přispěla k tomu, že krajská hodnota je mírně nad celorepublikovým průměrem.

Průměrná velikost zemědělských podniků podle právní formy v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství

Z výsledků strukturálního šetření v zemědělství v roce 2007 vyplývá, že většina půdy, na které podniky hospodaří, je najata od jiných vlastníků. Z celkové výměry zemědělské půdy, na které hospodaří fyzické osoby, měli zemědělci najato od jiných vlastníků 60,9 % (průměr ČR 59,2 %), u právnických osob je to až 95,7 % (průměr ČR 93,4 %). Celkem za všechny šetřené zemědělské subjekty v kraji činil podíl najaté

Tab. 3.1.3 Obhospodařovaná půda fyzickými a právnickými osobami v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)							Obhospodařovaná orná půda (ha)		
	celkem	v tom podle druhu vlastnictví				z celku podle vlastnictví půdy (%)		celkem	z toho podle vlastnictví půdy (%)	
		podniky fyzických osob		podniky právnických osob		vlastní	najatá od jiných		vlastní	najatá od jiných
		celkem	na 1 podnik	celkem	na 1 podnik					
Královéhradecký kraj	234 714	64 477	28,8	170 237	855,5	13,9	86,1	170 210	10,3	89,7
v tom okresy:										
Hradec Králové	58 270	14 838	33,3	43 432	904,8	12,6	87,4	51 978	10,8	89,2
Jičín	52 647	9 876	23,6	42 771	1 188,1	8,2	91,8	43 589	7,3	92,7
Náchod	44 682	16 053	31,9	28 629	681,6	18,1	81,9	29 403	13,4	86,6
Rychnov nad Kněžnou	44 608	11 751	23,2	32 857	746,8	10,8	89,2	29 223	7,1	92,9
Trutnov	34 507	11 959	33,3	22 548	777,5	23,1	76,9	16 017	16,8	83,2

obhospodařované zemědělské půdy 86,1 %, u najaté orné půdy byl její podíl ještě o 3,6 procentního bodu vyšší. V kraji je nejméně rozšířeno hospodaření na najaté půdě v okrese Trutnov a naopak nejrozšířenější u zemědělské půdy v okrese Jičín a u orné půdy v okrese Rychnov nad Kněžnou.

V zemědělských podnicích se sídlem v kraji pracovalo ke konci září celkem 13 005 pracovníků. Zastoupení mladých lidí (do 24 let) i osob ve věkové skupině 25 – 44 let je v kraji pod průměrem ČR, naopak ve věkové skupině (45 – 64 let) je mírně nadprůměrné a u nejstarších osob (nad 65 let) je shodné s průměrem v České republice.

Podle počtu odpracovaných hodin v období říjen 2006 – září 2007 byli pracovníci přepočtení na plně zaměstnané (1 800 hodin za rok). Přepočtený počet pracovníků v zemědělství je celostátně o 30 % nižší než počet pracovníků ve fyzických osobách. Příčinou je nejen sezónnost zemědělských prací, ale i struktura pracujících na rodinných farmách, kde je velmi rozšířená výpomoc dalších členů rodiny farmáře.

Tab. 3.1.4 Zemědělské podniky podle věku pracovníků v krajích ČR k 30. 9. 2007¹⁾

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom podíl (%) osob ve věku					zemědělská	orná
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let			
Česká republika	191 939	5,9	34,0	52,3	7,8	133 957	26,3	19,2
v tom kraje:								
Hl. město Praha	1 223	4,1	35,2	52,2	8,6	941	32,2	19,4
Středočeský	23 633	5,3	34,2	53,2	7,3	18 052	30,3	26,6
Jihočeský	19 169	5,9	33,4	52,9	7,8	13 880	30,5	18,8
Plzeňský	11 854	4,6	33,0	56,5	5,9	9 326	33,6	22,2
Karlovarský	2 224	7,1	35,2	51,7	6,0	1 691	58,9	24,0
Ústecký	8 008	6,1	35,0	52,4	6,4	5 911	35,5	25,4
Liberecký	5 483	6,7	35,4	48,5	9,4	3 520	25,9	10,7
Královéhradecký	13 005	5,6	33,5	53,0	7,8	9 365	25,1	18,2
Pardubický	13 375	6,1	36,0	51,6	6,3	10 021	22,8	17,7
Vysočina	22 830	6,1	35,1	51,0	7,7	16 181	23,1	18,0
Jihomoravský	33 882	5,9	32,2	51,9	10,0	19 560	18,6	16,6
Olomoucký	12 721	5,9	35,3	54,1	4,8	9 517	25,3	18,9
Zlínský	11 659	6,5	32,9	50,2	10,4	7 297	20,5	13,2
Moravskoslezský	12 870	7,0	34,6	50,5	7,9	8 694	24,5	15,0

¹⁾ bez sezónních pracovníků

Nejpočetnější skupinou ve všech okresech kraje jsou pracovníci ve věku 45 – 64 let. Také ve všech okresech kraje převažují počty pracovníků ve věku 65 a více let nad mladými pracovníky do 24 let. Mladí lidé v zemědělství (do 24 let) jsou nadprůměrně zastoupeni v okresech Náchod a Trutnov. Ve všech okresech

kraje proti šetření před dvěma lety podíl mladých lidí mírně vzrostl, nejvíc v okrese Trutnov. Největší podíl pracovníků starších 65 let byl v okrese Rychnov nad Kněžnou, ve všech okresech kraje jejich podíl mírně vzrostl, nejvíc pak v okrese Jičín. Podíl zbývajících dvou věkových skupin doznal mírného poklesu oproti šetření v roce 2005.

Tab. 3.1.5 Pracovníci v zemědělství podle věku v okresech Královéhradeckého kraje

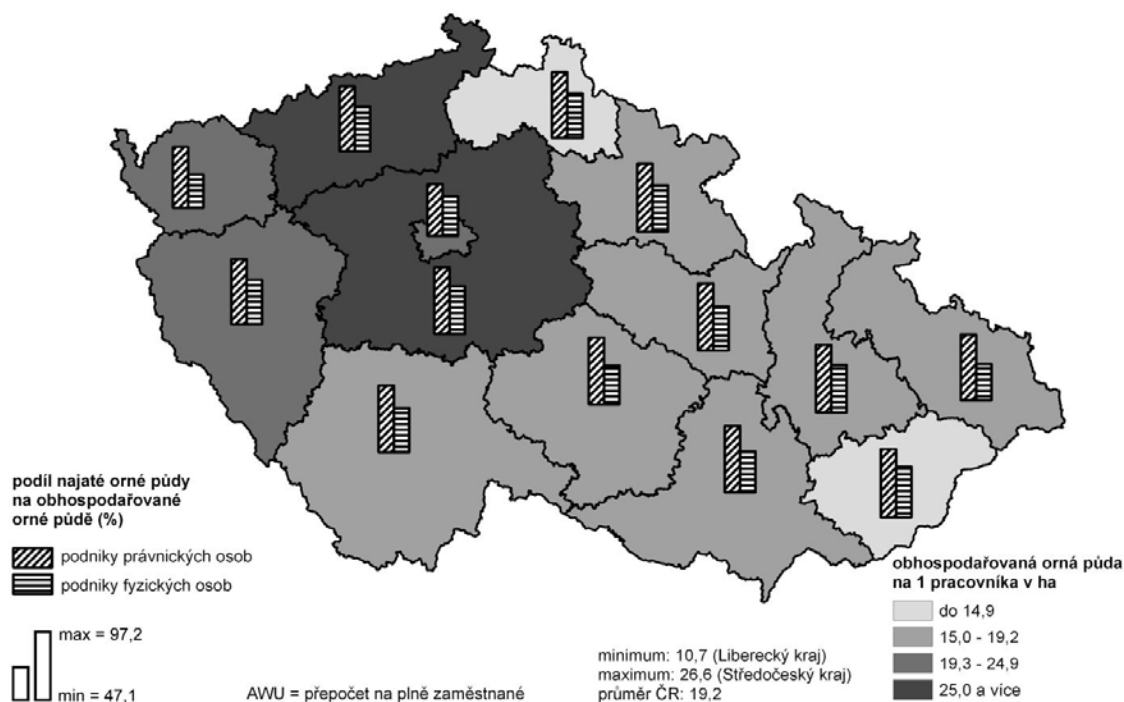
Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom podíl osob (%) ve věku					zemědělská	orná
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let			
Královéhradecký kraj	13 005	5,6	33,5	53,0	7,8	9 365	25,1	18,2
v tom okresy:								
Hradec Králové	3 001	4,7	32,2	55,5	7,7	2 264	25,7	23,0
Jičín	2 923	5,5	32,8	54,4	7,2	2 175	24,2	20,0
Náchod	2 593	6,3	35,3	50,8	7,6	1 774	25,2	16,6
Rychnov nad Kněžnou	2 882	5,7	33,5	52,0	8,7	2 022	22,1	14,5
Trutnov	1 606	6,5	34,4	51,2	7,8	1 129	30,6	14,2

Přepočítáme-li pracovníky v zemědělství na plně zaměstnané, bylo pak v tomto odvětví zaměstnání v kraji pro 9 365 pracovníků, tj o 405 osob méně než v roce 2005. Nejvýraznější pokles byl zaznamenán v okresech Náchod a Trutnov (183 resp. 143 osob), v jediném okrese Rychnov nad Kněžnou nedošlo k úbytku a počet pracovníků zůstal na úrovni šetření z roku 2005. Z hlediska struktury pracovníků podle odpracovaných hodin byly zjištěny územní rozdíly. Nadprůměrný podíl pracovníků s počtem odpracovaných hodin méně než 450 za rok byl zjištěn především v okresech Náchod a Trutnov. Zaměstnaní na plnou pracovní dobu byli nejvíce zastoupeni v okrese Hradec Králové.

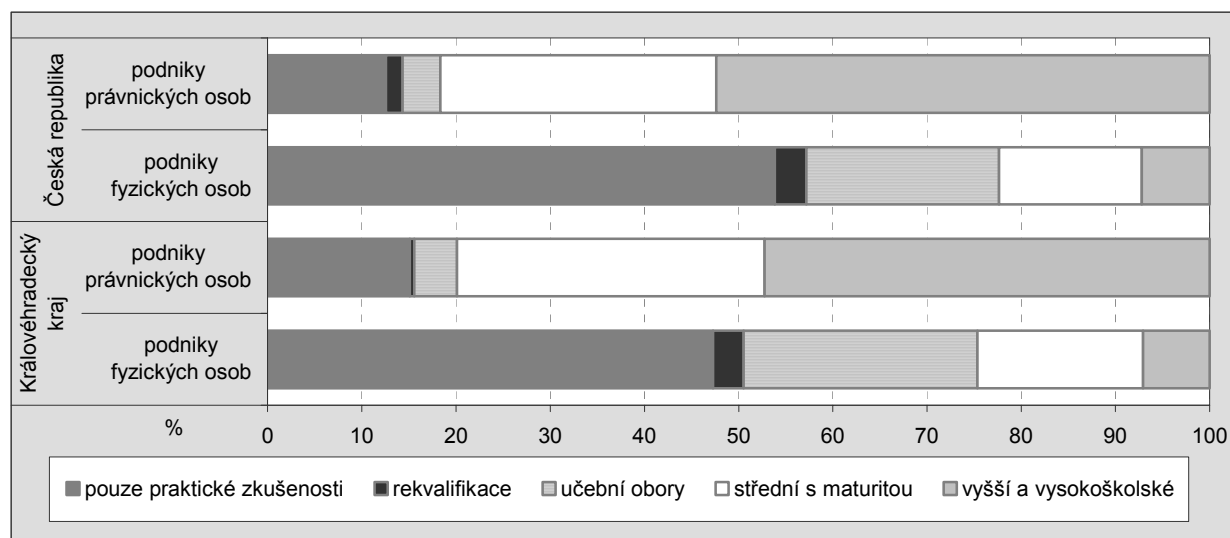
Pro srovnatelnost byla do tabulek 3.1.4 a 3.1.5 zařazena i výměra obhospodařované půdy na 1 přepočteného pracovníka. Porovnáním s průměrem České republiky je zřejmé, že v kraji připadá na pracovníka oproti celostátnímu průměru o 1,2 ha zemědělské a 1 ha orné půdy méně. To ovlivnila především vyšší úroveň zaměstnanosti v zemědělství v podhorském okrese Rychnov nad Kněžnou na rozdíl od druhého horského okresu Trutnov, kde díky nízké zaměstnanosti v zemědělství připadla na 1 přepočteného pracovníka výrazně nadprůměrná výměra zemědělské půdy, u orné půdy je tomu přesně naopak.

Obhospodařovaná plocha orné půdy na 1 pracovníka v zemědělství (AWU) a podíl najaté orné půdy v krajích ČR v roce 2007

V rámci Strukturálního šetření FSS 2007 se zjišťovala i úroveň vzdělání vedoucích pracovníků. Ve všech krajích jsou značné rozdíly mezi úrovní vzdělání v podnicích fyzických a právnických osob.

Graf 20 Zemědělské vzdělání vedoucího pracovníka v zemědělských podnicích Královéhradeckého kraje v roce 2007

Zatímco v podnicích právnických osob v průměru v České republice převažuje u více než poloviny (52,4 %) vysokoškolské vzdělání a střední vzdělání s maturitou má necelých 30 %, v podnicích fyzických osob převažují praktické zkušenosti (53,8 % vedoucích pracovníků) a osoby vyučené v oboru (20,5 %). V Královéhradeckém kraji je úroveň vzdělání vedoucích pracovníků v podnicích právnických osob u vysokoškoláků pod průměrem České republiky, u středního vzdělání s maturitou naopak nad průměrem, v podnicích fyzických osob mají nadprůměrné zastoupení osoby se středoškolským vzděláním a vyučení, vysokoškoláci jsou téměř na průměru republiky.

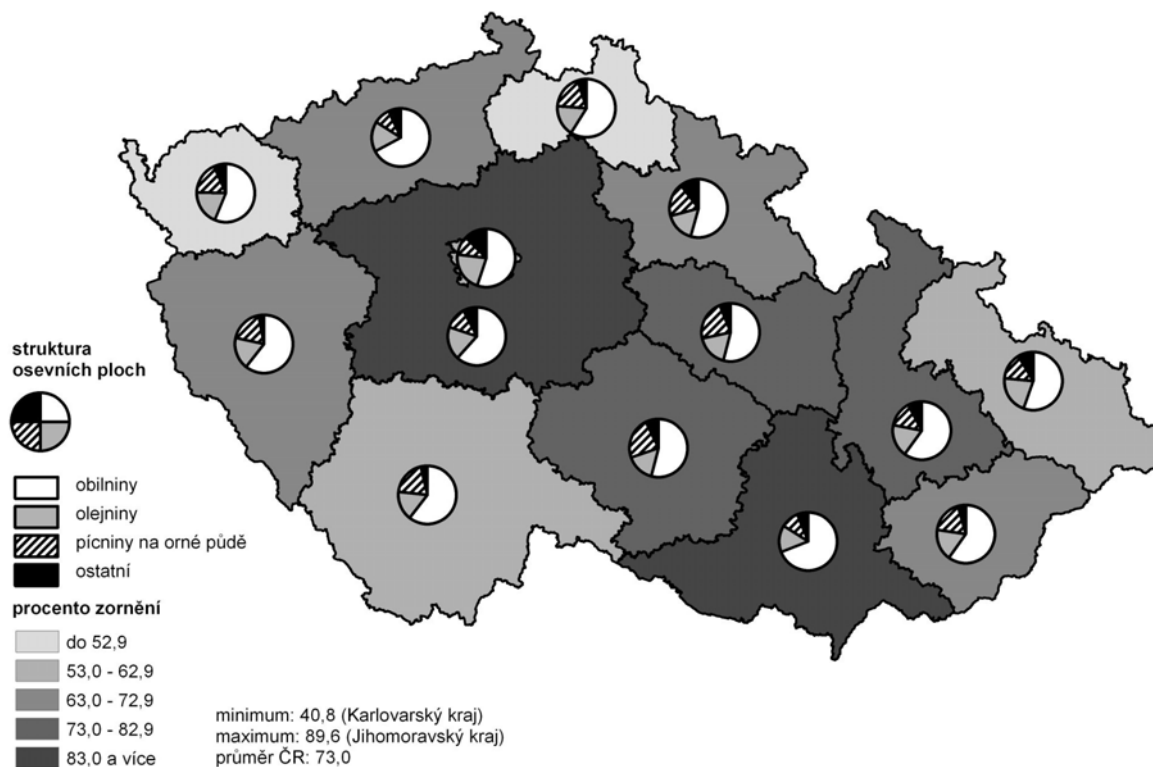
Tab. 3.1.6 Podniky fyzických a právnických osob podle určení produkce v krajích ČR v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob		
	celkem	z toho se spotřebou domácnosti hospodáře menší než 50 % konečné produkce		z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %		celkem	z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %	
		celkem	v %	celkem	v %		celkem	v %
Česká republika	36 455	24 221	66,4	30 260	83,0	2 941	2 529	86,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	254	230	90,6	192	75,6	54	41	75,9
Středočeský	4 057	2 996	73,8	3 173	78,2	398	326	81,9
Jihočeský	3 659	2 673	73,1	3 141	85,8	366	330	90,2
Plzeňský	2 023	1 675	82,8	1 443	71,3	191	163	85,3
Karlovarský	433	372	85,9	385	88,9	74	68	91,9
Ústecký	1 674	1 387	82,9	1 300	77,7	163	137	84,0
Liberecký	1 367	923	67,5	1 215	88,9	105	85	81,0
Královéhradecký	2 235	1 668	74,6	1 856	83,0	199	163	81,9
Pardubický	2 134	1 468	68,8	1 725	80,8	181	158	87,3
Vysočina	3 569	2 216	62,1	3 197	89,6	294	270	91,8
Jihomoravský	7 749	4 208	54,3	6 380	82,3	416	353	84,9
Olomoucký	1 699	1 269	74,7	1 387	81,6	186	160	86,0
Zlínský	2 875	1 648	57,3	2 582	89,8	149	137	91,9
Moravskoslezský	2 727	1 490	54,6	2 285	83,8	165	138	83,6

Ze strukturálního šetření v zemědělství též vyplynulo, že v roce 2007 u dvou třetin podniků fyzických osob činila spotřeba domácnosti hospodáře méně než polovinu konečné produkce farmy, více se na spotřebu vlastní domácnosti orientovaly podniky fyzických osoby v Jihomoravském, Moravskoslezském a Zlínském kraji.

Podíl orné půdy na zemědělské a struktura osevních ploch v krajích ČR v roce 2007

Celostátně více než polovina celkových tržeb pocházejících z **přímého prodeje produkce** představovala u podniků fyzických osob 17 % a u podniků právnických osob 13 %. Orientace na přímý prodej byla častější, u podniků fyzických osob, v Plzeňském kraji a Hlavním městě Praze, u podniků právnických osob v Hlavním městě Praze, Středočeském, Libereckém a Královéhradeckém kraji.

Tab. 3.1.7 Využití orné půdy v krajích ČR v roce 2007

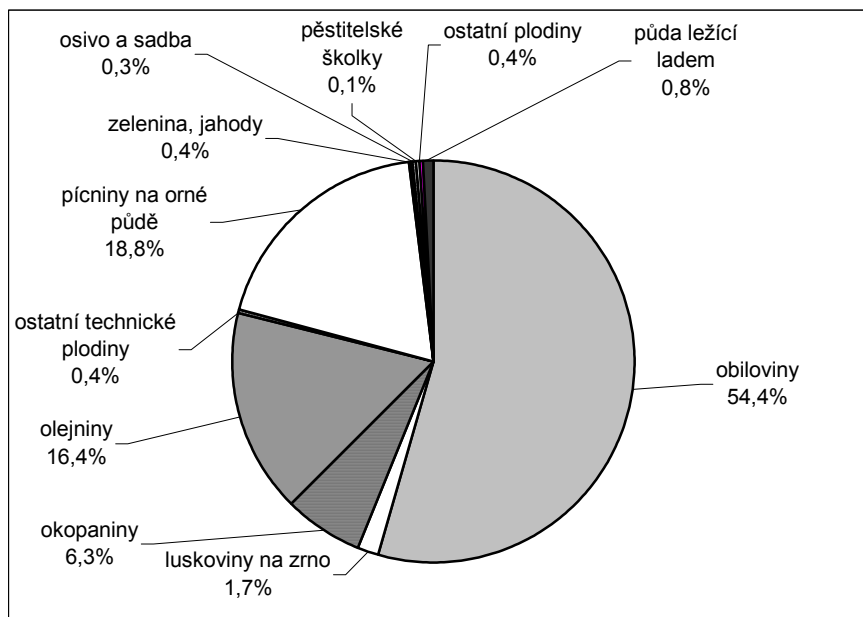
Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obiloviny celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Brambory celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Cukrovka technická (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Olejninny (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)
Česká republika	1 544 496	100,0	32 655	100,0	54 065	100,0	442 228	100,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	10 061	0,7	32	0,1	548	1,0	3 952	0,9
Středočeský	296 548	19,2	7 463	22,9	15 273	28,2	88 950	20,1
Jihočeský	158 123	10,2	3 789	11,6	0	0,0	42 067	9,5
Plzeňský	125 447	8,1	1 270	3,9	0	0,0	36 920	8,3
Karlovarský	22 811	1,5	94	0,3	-	-	7 747	1,8
Ústecký	100 974	6,5	732	2,2	2 968	5,5	25 133	5,7
Liberecký	22 268	1,4	236	0,7	404	0,7	6 520	1,5
Královéhradecký	92 641	6,0	1 442	4,4	9 164	16,9	27 899	6,3
Pardubický	95 761	6,2	1 416	4,3	2 995	5,5	31 288	7,1
Vysočina	157 510	10,2	11 779	36,1	262	0,5	46 366	10,5
Jihomoravský	224 054	14,5	2 225	6,8	5 891	10,9	48 604	11,0
Olomoucký	108 321	7,0	682	2,1	9 027	16,7	32 426	7,3
Zlínský	57 766	3,7	295	0,9	1 067	2,0	16 709	3,8
Moravskoslezský	72 210	4,7	1 200	3,7	6 467	12,0	27 647	6,3

Rostlinná produkce jednotlivých krajů se od sebe značně liší a souvisí s rozdílnou strukturou **osevních ploch** jednotlivých krajů. Ve všech krajích jsou dominantní plodinou obiloviny, které se podílejí v průměru v ČR 60,2 % na obhospodařované orné půdě, v krajích se jejich podíl pohybuje od 54 % v kraji Pardubickém a na Vysočině po 69 % v Jihomoravském kraji. Významnou část osevních ploch zaujaly olejninny, které se pěstovaly v průměru České republiky na 17,2 % obhospodařované orné půdy. Nejvyšší podíl na obhospodařované orné půdě měly olejninny v Moravskoslezském kraji (21 %), naopak nejnižší v Jihomoravském (14,9 %).

Hlavními producenty obilovin a olejnin, z hlediska podílu na celostátní výměře orné půdy, byly podniky ve Středočeském a Jihomoravském kraji, producenty brambor podniky v kraji Vysočina a technické cukrovky podniky v krajích Středočeském, Královéhradeckém a Olomouckém.

Graf 21 Využití obhospodařované orné půdy v Královéhradeckém kraji v roce 2007

Podniky sídlící na území Královéhradeckého kraje hospodařily na 6,6 % z celkové výměry obhospodařované orné půdy České republiky, téměř stejný (6,7 %) byl podíl našeho kraje na obhospodařované zemědělské půdě.

Ve struktuře osevních ploch byl v Královéhradeckém kraji zjištěn nejvyšší podíl technické cukrovky ze všech krajů, podíl brambor, obilovin a olejnin byl pod úrovní průměru České republiky.

Podíl **půdy ležící ladem** v kraji (0,8 %) je mírně nad celostátním průměrem (0,6 %) a mezi kraji je šestý nejvyšší. Nejmenší podíl mají Olomoucký a Pardubický kraj.

Zemědělské podniky v okrese Hradec Králové měly nejvyšší podíl na výměře orné půdy Královéhradeckého kraje (30,5 %), naopak nejnižší byl v horském okrese Trutnov (9,4 %). Rozdílné využívání půdy přímo souvisí s polohou jednotlivých okresů v kraji, na severu a východě území v horských a podhorských okresech (Trutnov, Rychnov nad Kněžnou a Náchod) jsou zhoršené podmínky (klimatické, kvalita půdy, svažitost) na rozdíl od úrodného jihu kraje v oblasti Polabské nížiny (okres Hradec Králové a Jičín).

Tab. 3.1.8 Využití orné půdy v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná orná půda celkem (ha)	z toho (%)								
		obiloviny	z toho		luskoviny	brambory	cukrovka	olejny	pšicniny na orné půdě	bez sklizně
			pšenice	ječmen						
Královéhradecký kraj	170 210	54,4	31,1	13,6	1,7	0,8	5,4	16,4	18,8	0,8
v tom okresy:										
Hradec Králové	51 978	56,9	35,6	11,9	2,2	1,2	7,1	16,2	13,4	1,0
Jičín	43 589	54,1	34,9	13,9	1,1	0,5	7,9	16,9	18,5	0,3
Náchod	29 403	55,8	30,8	13,0	2,1	0,7	4,4	16,0	18,5	0,5
Rychnov nad Kněžnou	29 223	50,7	22,6	16,5	1,4	1,0	2,1	17,3	24,4	0,1
Trutnov	16 017	51,5	22,5	14,6	1,2	0,8	0,6	14,7	27,3	3,3

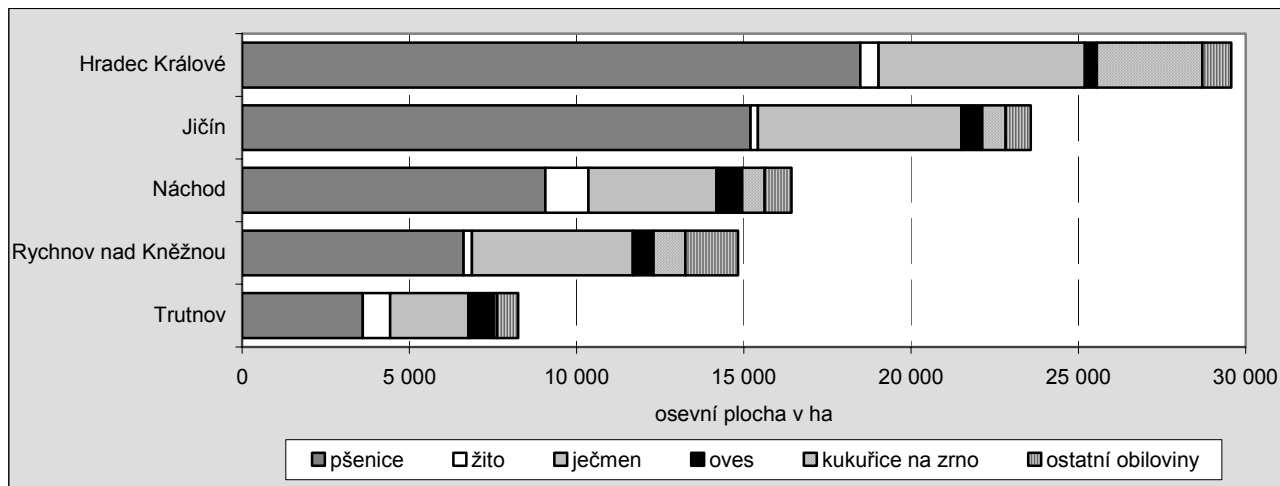
Podle údajů ze strukturálního šetření v zemědělství v roce 2007 byla využita orná půda v jednotlivých okresech takto:

V **okrese Hradec Králové** jsou v absolutním vyjádření v rámci kraje největší osevní plochy obilovin, z toho především pšenice, ale významně je zastoupen i ječmen a kukuřice na zrno, která tvoří více než 50 % z její celkové výměry v kraji. Významné zastoupení mají olejny, i když jejich podíl je pod úhrnem kraje, výrazně nadprůměrné zastoupení má v okrese cukrovka. Z okopanin tvoří téměř 85 % technická cukrovka. Proti

obdobnému šetření v roce 2005 došlo k mírnému snížení osevních ploch u píce, cukrovky a luskovin ve prospěch ječmene, olejnin a brambor.

Okres Jičín lze charakterizovat nadprůměrným zastoupením cukrovky a olejnin. Z obilnin se pěstuje především pšenice a ječmen, z okopanin cukrovka technická, z technických plodin řepka a řepice a z píce kukuřice na zeleno a siláž a vaječná. Oproti roku 2005 se snížily osevní plochy píce a luskovin ve prospěch olejnin a cukrovky.

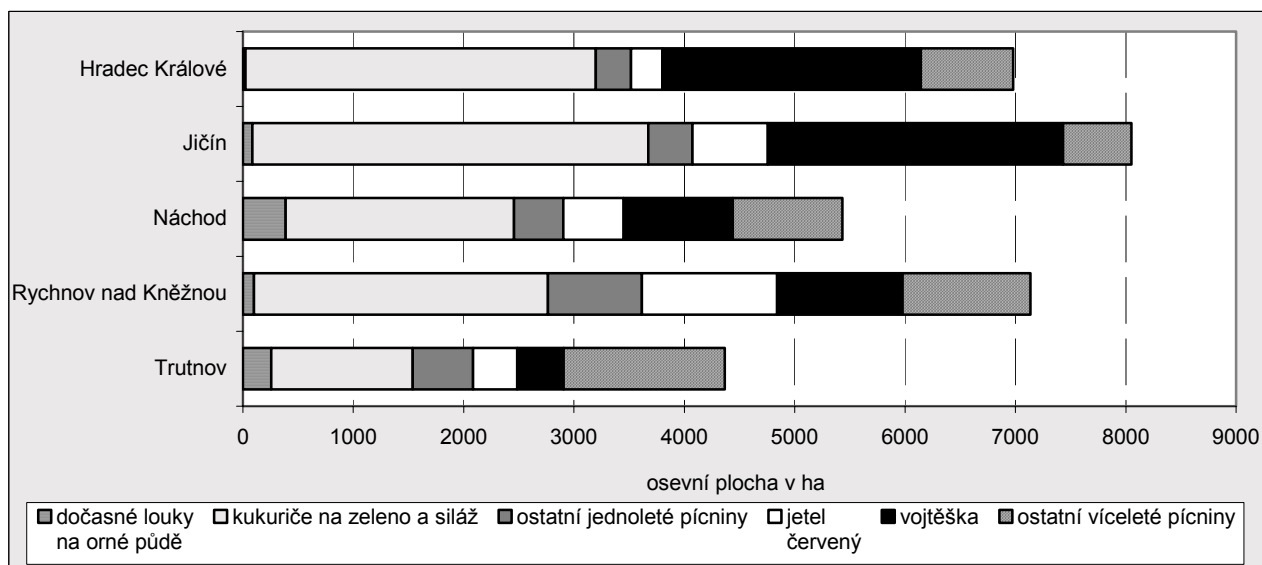
Graf 22 Osevní plochy obilnin v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2007

Podíl osevních ploch obilnin v **okrese Náchod** převyšuje průměr kraje, podíl ploch žita tvoří více než 40 % z celkové osevní plochy v kraji. Ostatní plochy plodin, s výjimkou luskovin, nedosahují krajského průměru. Na rozdíl od okresů na jihu kraje mají okresy v horských a podhorských oblastech Krkonoš a Orlických hor vedle osevních ploch i více zastoupeny plochy trvalých travních porostů. V okrese Náchod je jejich rozloha velikosti poloviny obhospodařované orné půdy okresu. V porovnání s šetřením v roce 2005 se snížil podíl ploch píce a ploch bez sklizně ve prospěch obilnin – pšenice a ječmene.

V okrese Rychnov nad Kněžnou je nejnižší podíl osevních ploch obilnin, vedle pšenice a ječmene zde mají největší zastoupení v kraji i ostatní obilniny (pohanka, proso, čirok, tritice), které tvoří třetinu jejich rozlohy v kraji. Nadprůměrně jsou zastoupeny pícniny, olejnin a brambory. Také v okrese zabírajícím Orlické hory a jejich podhůří jsou významně zastoupeny trvalé travní porosty, jejich rozloha je větší než 50 % rozlohy obhospodařované orné půdy okresu. Proti šetření v roce 2005 došlo v okrese ke snížení podílu ploch luskovin a cukrovky a nárůst zaznamenaly olejnin a z obilnin ječmen a pšenice.

Graf 23 Osevní plochy pícnin na orné půdě v okresech Královéhradeckého kraje v roce 2007

Také v dalším horském **okrese Trutnov** jsou osevní plochy obilnin pod průměrem kraje, nižší podíly pšenice jsou ve prospěch odolnějšího ječmene. Nadprůměrně jsou zastoupeny pícniny, především ostatní víceleté pícniny, olejnin a pozemky bez sklizně. V porovnání s ostatními okresy kraje má okres nejvíce

zastoupeny plochy trvalých travních porostů, které svou rozlohou překračují výměru celkové obhospodařované orné půdy v okrese. Proti šetření v roce 2005 došlo k úbytku obilovin a luskovin ve prospěch ploch bez sklizně.

Od roku 2000 postupně klesaly osevní plochy luskovin, brambor a píce na orné půdě. Na druhé straně o více než 40 % vzrostly osevní plochy olejnin. Osevní plochy technické cukrovky přes pokles v letech 2003 – 2006 opět mírně rostou. U obilovin byly zaznamenány výkyvy, největší poklesy byly v roce 2003 a 2006.

Tab. 3.1.9 Osevní plochy v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2008

	tis. ha									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	95,1	93,4	96,5	91,3	95,2	94,7	92,4	93,7	94,4	
Luskoviny	3,8	4,0	4,0	3,2	2,5	3,8	4,0	3,0	2,2	
Brambory celkem	2,8	2,0	1,5	1,4	1,3	1,4	1,3	1,5	1,3	
Cukrovka technická	8,3	10,1	10,7	10,2	9,3	9,1	8,6	9,3	9,3	
Olejniny celkem	20,8	24,9	22,8	24,7	24,7	25,0	27,7	28,2	30,0	
Pícniny na orné půdě	52,9	44,3	39,8	38,0	38,1	36,0	34,5	32,8	30,2	

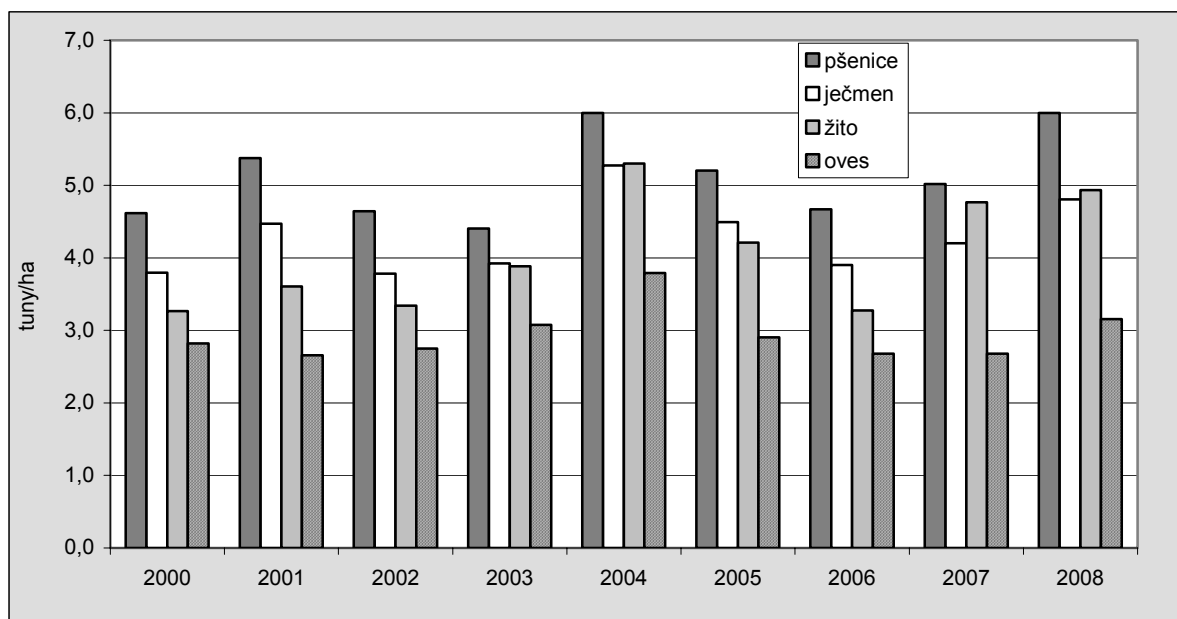
Meziroční rozdíly v hektarových výnosech byly ovlivněny především klimatickými podmínkami v jednotlivých letech. Z tohoto pohledu nejméně příznivým rokem pro rostlinnou výrobu byl pro kraj rok 2003, kde byly dosaženy nejnižší hektarové výnosy u obilnin, brambor, technické cukrovky, olejnin a pícnin na orné půdě. Jen u luskovin byl výnos v roce 2002 a v roce 2007 ještě nižší než v roce 2003. Jednoznačně nejpříznivější rok nelze stanovit, v roce 2004 bylo dosaženo nejvyšších hektarových výnosů u obilovin, luskovin a olejnin, v roce 2008 opět u obilovin a také technické cukrovky a pícnin na orné půdě a v roce 2005 bylo dosaženo nejvyšších hektarových výnosů brambor.

Tab. 3.1.10 Hektarové výnosy v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2008

	t / ha produkční plochy									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Obiloviny celkem	4,3	5,0	4,4	4,2	5,6	4,9	4,4	4,8	5,6	
Luskoviny	2,8	2,7	2,1	2,2	3,3	2,6	2,4	2,1	2,2	
Brambory celkem	19,0	18,9	22,2	18,8	23,5	27,7	23,1	25,7	25,2	
Cukrovka technická	49,6	47,0	49,3	45,2	50,5	53,2	51,4	54,0	57,5	
Olejniny celkem	2,4	2,8	2,0	1,5	3,3	2,6	2,6	2,6	2,5	
Pícniny na orné půdě (v hodnotě sena)	6,1	6,4	6,1	5,1	6,3	6,5	6,2	6,3	6,6	

Dlouhodobě nejvyšší hektarové výnosy jsou dosahovány u pšenice (od 6,0 t/ha v roce 2004 a 2008 po 4,4 t/ha v roce 2003). Druhou nejčastěji pěstovanou obilninou je ječmen a jeho hektarový výnos se pohyboval od nejnižších hodnoty 3,8 t/ha v roce 2002, po nejvyšší 5,3 t/ha v roce 2004, v tomto roce byl také u žita dosažen stejný hektarový výnos.

Graf 24 Hektarové výnosy obilnin v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2008

Sklizeň rostlinných produktů přímo závisí na velikosti produkčních ploch a hektarových výnosech. V časové řadě 2000 – 2008 bylo nejvíce obilovin vyprodukováno v roce 2004 a proti roku 2003, kdy byla sklizeň nejslabší, to představuje 40% nárůst. Luskovin se nejvíce sklídilo počátkem sledovaného období (v roce 2001 a 2000), zatímco v roce 2008 byla sklizeň poloviční. U brambor a píce byl z hlediska sklizně nejpříznivější rok 2000 na rozdíl od roku 2003, kdy se jejich sklizeň snížila na polovinu, resp. 60 %. Výrazný nárůst osevních ploch olejnin se projevil i k vzrůstu jejich sklizně především v posledních třech letech, i když úrovně roku 2004 nedosáhl. Také sklizeň technické cukrovky především v posledních dvou letech roste, v roce 2008 byla nejvyšší od roku 2002.

Tab. 3.1.11 Sklizeň v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2008

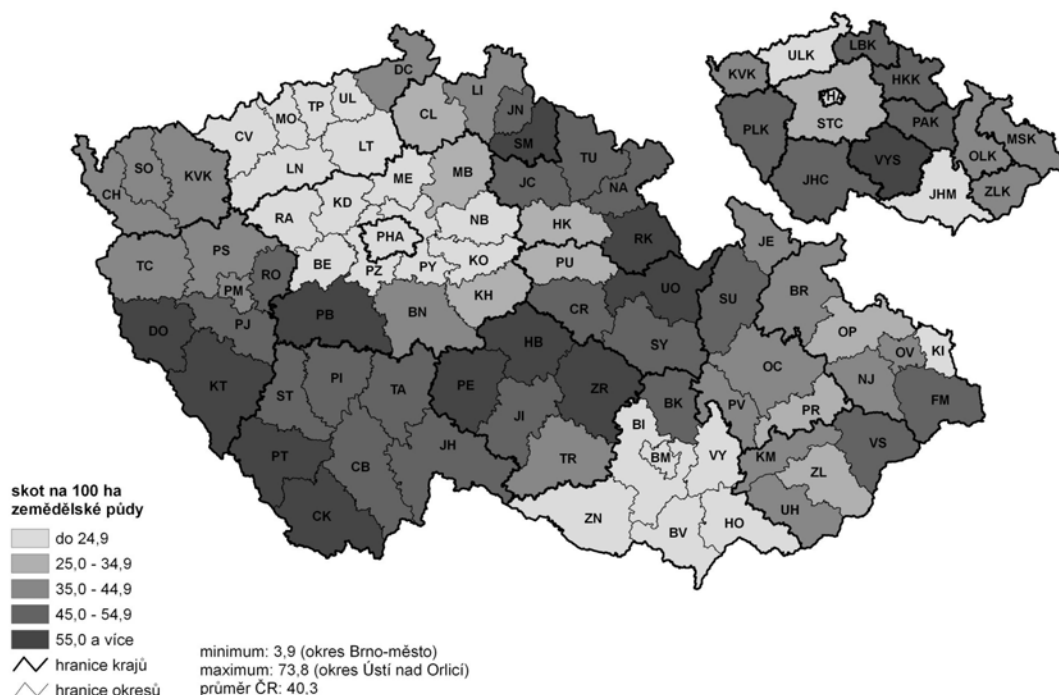
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obiloviny celkem	414,5	465,4	426,6	383,8	537,0	471,0	404,9	461,8	530,0
Luskoviny	10,7	10,8	8,4	7,1	8,3	9,9	9,5	6,1	5,0
Brambory celkem	53,5	37,6	33,9	26,2	30,9	38,7	30,2	39,4	32,0
Cukrovka technická	410,5	475,2	527,8	460,2	471,3	484,6	443,6	500,4	535,8
Olejnin celkem	49,8	67,8	45,3	37,6	81,6	64,5	71,1	74,2	75,1
Píce na orné půdě (v hodnotě sena)	316,9	274,8	241,3	192,2	239,8	227,3	213,7	193,5	197,0

tis. tun

Prodej rostlinných výrobků přímo neodpovídá u všech plodin objemu vypěstované produkce. Důvodů je několik, plodiny se částečně zkrmují (píce na orné půdě, krmné okopaniny a také část obilovin především ječmen a žito) a vliv má i skladování vybraných produktů u pěstitelů a jejich prodej až v dalším roce.

Intenzita chovu skotu v okresech ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství

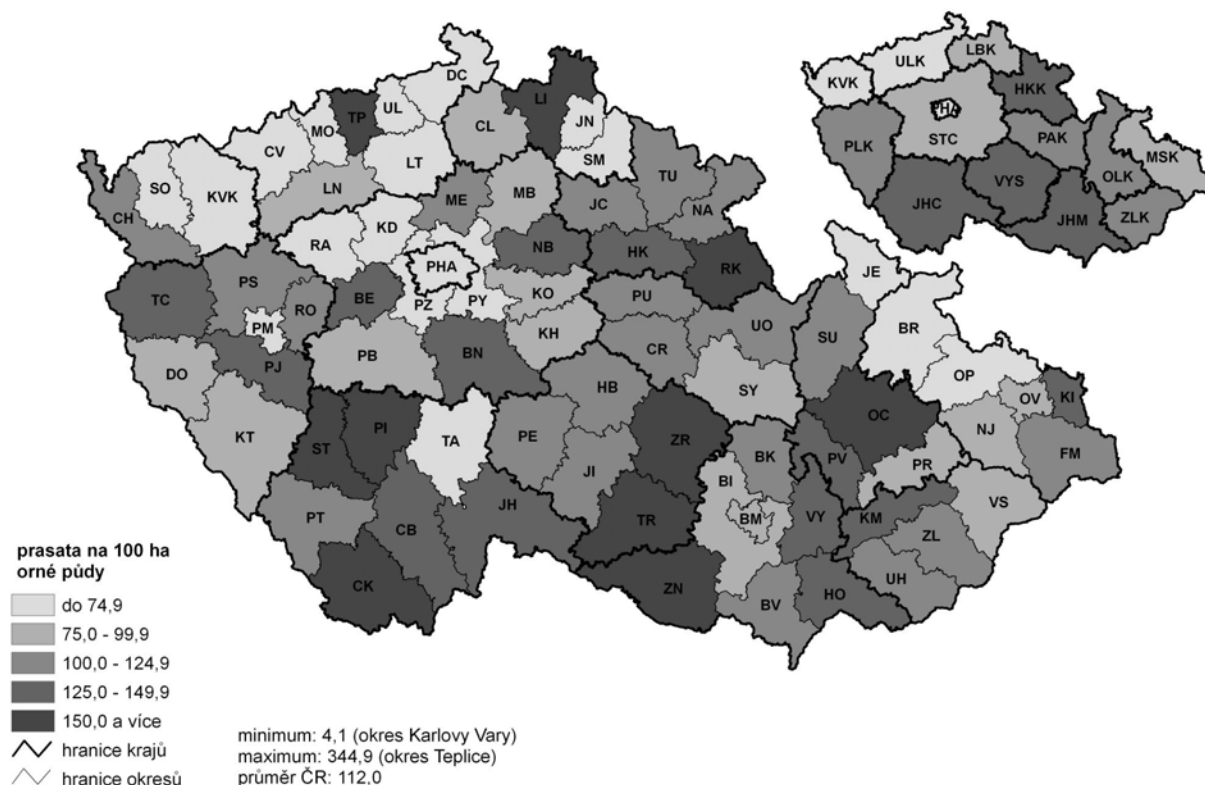
Informace o hospodářských zvířatech zahrnují stavy užitkových zvířat ve vlastnictví či v držení zpravodajských jednotek k datu 30. 9. 2007. Dle údajů ze Strukturálního šetření v zemědělství 2007 patří mezi největší chovatele skotu v ČR Jihočeský kraj a Vysočina, vysoká intenzita chovu skotu byla i v Plzeňském a Pardubickém kraji. U prasat a drůbeže se mezi největší chovatele zařadily Středočeský a Jihomoravský kraj, z hlediska intenzity chovu prasat k nim patřila i Vysočina. Ovcí a beranů se nejvíce chovalo v Jihočeském a Zlínském kraji, koz a kozlů v Jihočeském a Ústeckém kraji. Chov koní je nejvíce rozšířen v Jihočeském a Středočeském kraji. Nejvyšší počet králíků byl zjištěn v Jihomoravském a Středočeském kraji.

Tab. 3.1.12 Stavby hospodářských zvířat v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Skot celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Prasata celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Drůbež celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Intenzita chovu	
							skotu na 100 ha zem. půdy	prasat na 100 ha orné půdy
Česká republika	1 419 007	100,0	2 875 874	100,0	29 303 202	100,0	40,3	112,0
v tom kraje:								
Hl. město Praha	6 484	0,5	7 011	0,2	766 339	2,6	21,4	38,4
Středočeský	154 705	10,9	438 629	15,3	5 327 811	18,2	28,3	91,2
Jihočeský	218 354	15,4	352 520	12,3	4 318 784	14,7	51,7	135,0
Plzeňský	160 725	11,3	217 500	7,6	2 572 819	8,8	51,3	105,1
Karlovarský	36 521	2,6	27 317	0,9	233 167	0,8	36,7	67,3
Ústecký	41 226	2,9	109 445	3,8	2 001 811	6,8	19,7	72,8
Liberecký	42 444	3,0	36 748	1,3	118 417	0,4	46,6	97,3
Královéhradecký	109 632	7,7	216 898	7,5	1 941 527	6,6	46,7	127,4
Pardubický	120 755	8,5	181 855	6,3	2 327 479	7,9	52,7	102,5
Vysočina	215 604	15,2	410 722	14,3	852 072	2,9	57,8	140,8
Jihomoravský	74 615	5,3	439 430	15,3	5 457 667	18,6	20,6	135,1
Olomoucký	96 071	6,8	218 653	7,6	448 048	1,5	39,8	121,3
Zlínský	58 787	4,1	118 498	4,1	1 577 450	5,4	39,2	123,1
Moravskoslezský	83 083	5,9	100 647	3,5	1 359 813	4,6	38,9	77,2

Údaje za okresy byly publikovány jen za hlavní skupiny zvířat. Je třeba upozornit, že všichni chovatelé koní byli zařazeni mezi zpravodajské jednotky. Pro koně nebyla stanovena prahová hodnota, proto subjekty nepřekračující jiné prahové hodnoty nebyly mezi zpravodajské jednotky zařazeny.

Intenzita chovu prasat v okresech ČR k 30. 9. 2007

Stavy skotu v kraji proti šetření v roce 2005 mírně klesly. Klesající trend v počtech skotu, nastartovaný počátkem 90. let, v kraji pokračuje. Počet zvířat se snížil o více než polovinu, oproti stavu počátkem 90. let. Na poklesu počtu skotu v kraji se podílely především okresy Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Nejvyšší stavy skotu byly v okrese Jičín, kde proti šetření v roce 2005 počet ještě mírně vzrostl, podobně jako v okrese Hradec Králové. Počet krav se v kraji snižoval rychleji než stavy skotu celkem. Na celkovém úbytku krav se podílel především okres Trutnov (z 65 %), kde se jejich stav snížil oproti roku 2005 téměř o 1,5 tisíce kusů (16,6 %).

Z dlouhodobého hlediska je ve **stavech prasat**, podobně jako u skotu, patrný více méně klesající trend. Ten přímo souvisí s poptávkou po vepřovém mase, ale i s cenami vstupů (především obilí a krmných směsí). V období mezi dvěma posledními strukturálními šetřeními v zemědělství se stavy prasat za kraj nijak výrazně nezměnily. Mezi okresy došlo k určitým přesunům, především v okrese Jičín a Hradec Králové, kde stavy vzrostly téměř o 5 tisíc, resp. 3 tisíce, v okresech Trutnov a Rychnov nad Kněžnou došlo naopak ke zhruba stejně velkým úbytkům.

Tab. 3.1.13 Hospodářská zvířata v okresech Královéhradeckého kraje k 30.9. 2007

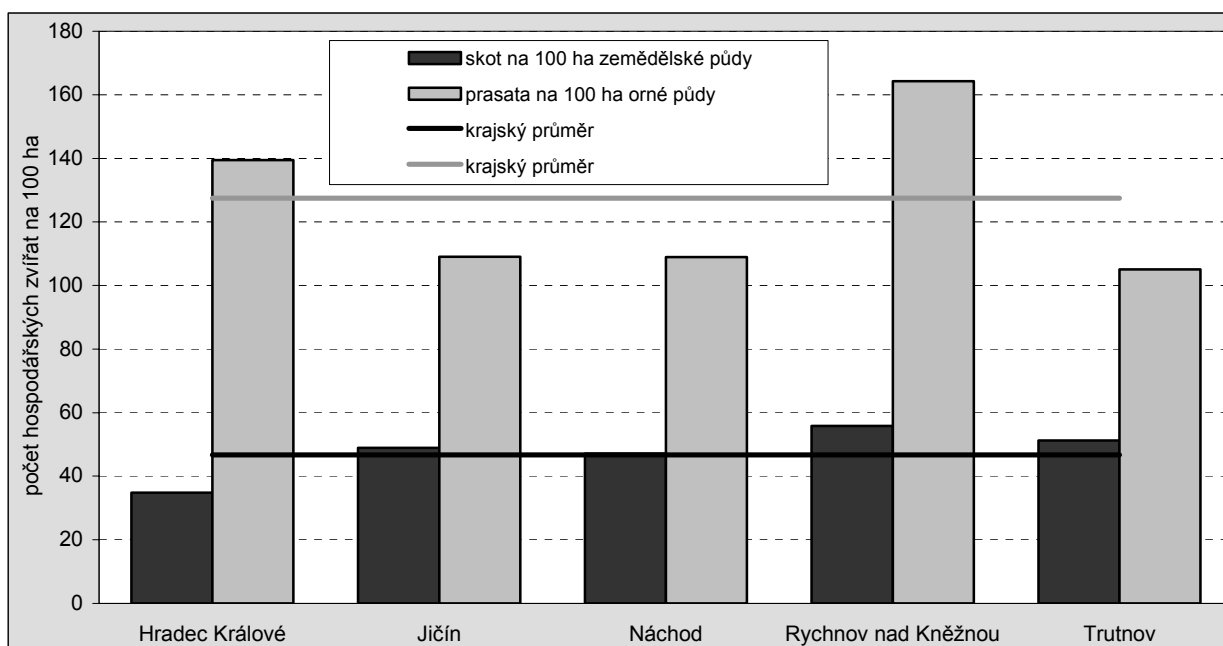
Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

v kusech

	Skot	z toho krávy	Prasata	Ovce a berani	Kozy a kozli	Koně	Drůbež
Královéhradecký kraj	109 632	43 960	216 898	12 841	1 283	2 053	1 941 527
v tom okresy:							
Hradec Králové	20 272	7 805	72 489	2 895	127	421	1 018 145
Jičín	25 758	9 834	47 537	1 143	106	368	446 643
Náchod	21 045	8 737	32 035	4 149	419	363	129 940
Rychnov nad Kněžnou	24 892	10 215	48 008	3 467	202	418	343 306
Trutnov	17 665	7 370	16 830	1 187	428	482	3 493

Od roku 2001 **počty ovcí a beranů** v kraji rostou. V období mezi dvěma strukturálními šetřeními 2005 – 2007 jejich počet v kraji vzrostl o pětinu, v okrese Hradec Králové byl přírůstek více než padesátiprocentní a v okrese Jičín o třetinu. Počty koní chovaných v kraji mají od 2003 vzrůstající tendenci. V daném souboru zpravodajských jednotek zahrnutých do posledních dvou strukturálních šetření byl nejvýraznější nárůst koní zaznamenán v okrese Hradec Králové. Ve stejném okrese byly vykázaný i nejvyšší stavy drůbeže.

Graf 25 Počet hospodářských zvířat na 100 ha obhospodařované půdy v Královéhradeckém kraji k 30. 9. 2007

Jak je patrné z grafu, největší **intenzita chovu skotu i prasat** byla v okrese Rychnov nad Kněžnou. Pod průměrem intenzity chovu skotu byl pouze okres Hradec Králové, v intenzitě chovu prasat to byl okres Trutnov, Náchod a Jičín.

Nadprůměrná intenzita chovu ovcí a beranů je v okrese Náchod a Rychnov nad Kněžnou, u koní v okrese Trutnov a Rychnov nad Kněžnou a u drůbeže vysoko nad průměrem kraje je okres Hradec Králové.

Porovnáme-li stavy zvířat s rokem 2002, je zřejmé, že s výjimkou ovcí, beranů a drůbeže, došlo u ostatních druhů zvířat k jejich úbytku. Stavy skotu se v kraji snížily o 6,8 %, u krav byl pokles o 1,3 procentního bodu pomalejší, přičemž u skotu došlo k nejrychlejšímu meziročnímu poklesu v roce 2003, u krav v roce 2007. Stavy prasat se snížily proti roku 2002 o polovinu, u prasnic byl pokles ještě rychlejší (o 55 %) a u obou byl zaznamenán největší meziroční pokles v roce 2008. Po roce 2000 došlo k postupnému nárůstu stavu ovcí a beranů, proti roku 2002 se jejich počet v kraji zdvojnásobil, ale stavy z konce 80. let minulého století ještě

zdaleka nedosáhly. Stavů drůbeže se oproti roku 2002 zvýšily o polovinu, u slepic o 87 %. Díky krátkému chovnému cyklu se jejich stavy mění i během roku v závislosti na výkyvech poptávky po drůbežím masem a vejcích.

Tab. 3.1.14 Stavů hospodářských zvířat v Královéhradeckém kraji v letech 2002 až 2009^{*)}

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Skot celkem	113 570	111 365	109 305	109 527	109 004	108 973	107 678	105 882
z toho krávy	45 361	45 342	44 571	44 947	44 223	43 347	43 214	42 865
Prasata celkem	264 116	243 983	239 151	209 737	215 525	220 522	169 423	131 721
z toho prasnice	22 123	20 472	18 728	16 608	17 538	17 379	12 632	9 626
Ovce a berani	6 457	6 844	7 096	8 863	9 070	10 835	12 368	12 955
Drůbež	1 751 434	1 957 410	1 774 185	1 519 845	1 772 331	1 145 585	1 548 609	2 732 408
z toho slepice	591 137	765 859	721 654	659 505	530 918	498 602	518 704	1 107 090

^{*)} do roku 2003 k 1. 3., od roku 2004 k 1. 4.

Pro **živočišnou výrobu** v kraji po roce 2001 je charakteristický pokles výroby hovězího i vepřového masa. Výroba mléka byla kolísavá, v posledním sledovaném roce vzrostla. Užítkovost krav vyjádřená průměrnou roční dojivostí 1 krávy ve sledovaném období rostla, proti roku 2001 se zvýšila o 17,7 %. Snáška vajec byla nejvyšší v roce 2004, zatímco průměrná snáška na 1 slepici v posledním sledovaném roce 2008.

Tab. 3.1.15 Živočišná výroba v Královéhradeckém kraji v letech 2001 až 2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Výroba masa v jatečné hmotnosti (t)								
hovězí vč. telecího	7 647	8 389	7 547	7 515	6 320	5 560	5 228	5 356
vepřové	25 559	24 767	24 543	27 124	24 075	21 207	20 047	20 263
Výroba mléka (tis. litrů)	211 682	233 893	224 386	213 796	223 088	219 171	214 465	220 818
Průměrná roční dojivost 1 krávy (litry)	5 690	5 833	5 894	6 062	6 336	6 441	6 465	6 695
Snáška vajec								
celkem (tis. kusů)	145 069	168 178	197 367	201 073	184 551	148 092	160 472	156 666
na 1 slepici (ks)	284	264	264	257	284	293	303	314
Úhyn z počtu narozených (%)								
telata		9,5	9,5	8,8	8,5	8,5	8,0	8,4
selata	10,8	11,1	11,2	11,4	11,3	11,5	11,8	11,8

V rámci strukturálního šetření v zemědělství byly zjišťovány počty zemědělských strojů a zařízení ve vlastnictví zpravodajských jednotek (včetně finančního leasingu).

Tab. 3.1.16 Zemědělské stroje ve vlastnictví podniků v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory celkem	z toho starší než 10 let (%)	Skřížecí mlátičky	z toho starší než 10 let (%)	Samojízdné skřížecí řezačky	z toho starší než 10 let (%)	Výměra orné půdy (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 skřížecí mlátičku
Česká republika	83 813	84,3	10 442	78,1	1 998	79,1	30,6	147,9
v tom kraje:								
Hl. město Praha	593	64,9	89	65,2	5	80,0	30,8	113,0
Středočeský	12 138	82,1	1 831	72,8	280	76,8	39,6	162,0
Jihočeský	9 995	85,5	1 253	80,9	203	71,9	26,1	126,2
Plzeňský	6 948	86,9	830	81,1	192	85,4	29,8	151,1
Karlovarský	1 158	85,0	93	92,5	40	92,5	35,1	245,3
Ústecký	4 443	86,7	618	81,7	105	89,5	33,8	163,4
Liberecký	2 615	86,1	261	85,4	93	88,2	14,4	85,3
Královéhradecký	6 139	83,1	637	74,9	150	77,3	27,7	145,4
Pardubický	5 735	85,9	627	70,2	162	69,1	30,9	152,7
Vysočina	10 354	86,4	1 555	84,8	284	77,1	28,2	101,3
Jihomoravský	10 081	83,1	1 087	77,7	152	86,8	32,3	206,1
Olomoucký	4 950	84,3	662	79,6	141	83,7	36,4	163,6
Zlínský	3 854	82,4	321	72,0	80	66,3	25,0	180,0
Moravskoslezský	4 809	81,9	578	74,0	111	82,0	27,1	124,9

Porovnáním výsledků posledních dvou strukturálních šetření v zemědělství zjistíme, že celostátně bylo zemědělcům k dispozici v roce 2007 o 3,7 % traktorů méně, více ubylo starších strojů s nižším výkonem, počet nejvýkonnějších traktorů (100 kW a více) se zvýšil o 7,6 %. V Královéhradeckém kraji byl pokles v počtu traktorů na úrovni celostátního průměru (o 3,6 %), u nejvýkonnějších traktorů byl nárůst počtu strojů

v kraji rychlejší. Podíl traktorů starších 10 let je v kraji pod průměrem České republiky a mezi kraji je šestý nejnižší.

Publikovaná data ze strukturálního šetření o zemědělských strojích do okresů jsou omezená. Do největšího detailu se zjišťovaly údaje o traktorech. Z celkového počtu traktorů v kraji byli jejich vlastníci rozděleni mezi čtyři okresy celkem rovnoměrně (Hradec Králové, Jičín, Náchod a Rychnov nad Kněžnou) a jejich podíl v jednotlivých okresech činil od 20 do 23 %. Nejméně traktorů vlastnili zemědělci v okrese Trutnov. Přestože terén v horských a podhorských okresech kraje je na obdělávání náročný, podíl nejvýkonnějších traktorů je v okresech Rychnov nad Kněžnou a Trutnov nejnižší v kraji a převažují traktory střední výkonnosti. Naopak v nížinatých okresech (Hradec Králové a Jičín) je podíl nejvýkonnějších traktorů nad průměrem kraje. Také v těchto okresech se obdělá nejvíce orné půdy jedním traktorem a sklídí nejvíce obilí jednou mlátičkou.

Tab. 3.1.17 Stroje a zařízení ve vlastnictví podniků v okresech Královéhradeckého kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory kolové a pásové					Sklízecí mlátičky	Sklízeče brambor	Orná půda (ha) na 1 traktor	Plocha obilovin (ha) na 1 sklízecí mlátičku	
	celkem	v tom s výkonem (%)								
		do 20 kW	21 - 39 kW	40 - 59 kW	60 - 99 kW					100 kW a více
Královéhradecký kraj	6 139	4,9	14,2	39,4	25,9	15,6	637	303	27,7	145,4
v tom okresy:										
Hradec Králové	1 403	3,7	11,8	41,9	24,6	18,0	154	76	37,0	192,0
Jičín	1 414	4,1	15,4	40,7	23,1	16,7	135	52	30,8	174,6
Náchod	1 268	4,1	16,0	37,7	27,0	15,1	143	76	23,2	114,8
Rychnov nad Kněžnou	1 302	7,3	14,1	38,7	26,9	13,0	132	73	22,4	112,3
Trutnov	752	5,9	13,4	36,4	29,9	14,4	72	26	21,3	114,6

Produkce zemědělského odvětví ve finančním vyjádření navazuje v regionálním členění na metodiky souhrnného zemědělského účtu. Jde o hodnotové vyjádření finální produkce, která opouští zemědělské odvětví (částka v základních cenách, kterou výrobce obdrží od kupujícího plus dotace mínus daně na výrobek). Časová řada je k dispozici od roku 2003, přičemž za rok 2007 jsou publikovány předběžné údaje a definitivní data jsou k dispozici až v následujícím roce. Pro meziroční srovnání se používají stále ceny roku 2000, pro porovnání struktury běžné ceny daného roku⁹.

Tab. 3.1.18 Produkce zemědělského odvětví v Královéhradeckém kraji v letech 2003 až 2007

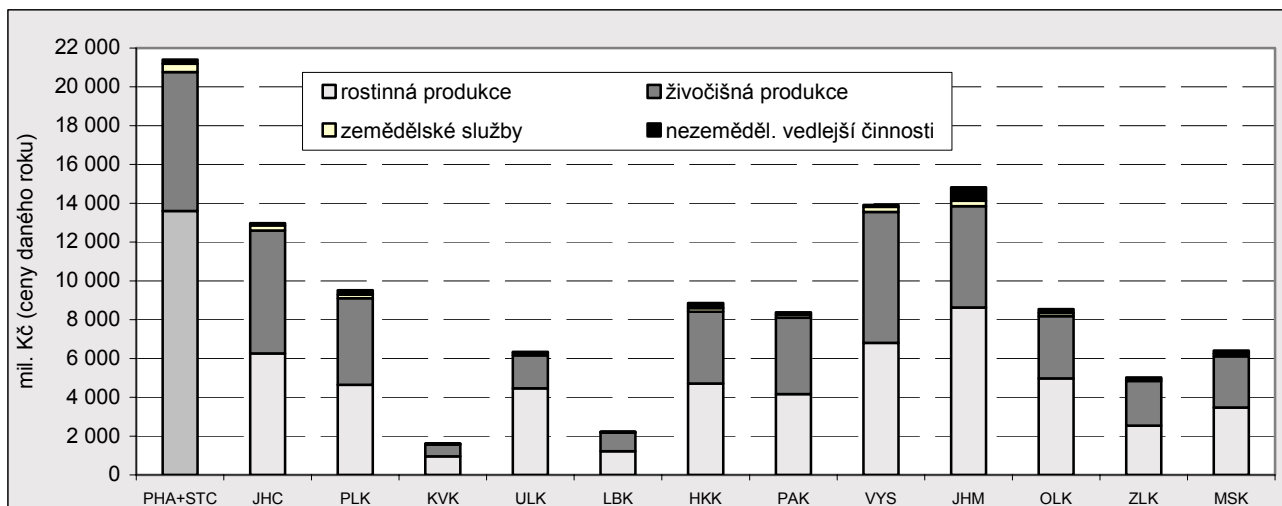
v mil. Kč ve stálých cenách roku 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Produkce zemědělského odvětví celkem	7 050,8	8 212,9	7 677,8	7 574,7	7 889,8	111,9
v tom:						
rostlinná produkce	3 130,0	4 063,7	3 713,8	3 516,5	3 830,7	122,4
živočišná produkce	3 692,1	3 888,2	3 653,6	3 789,3	3 724,5	100,9
produkce zemědělských služeb	87,2	88,6	75,8	74,0	91,5	104,9
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	141,5	172,4	234,5	194,9	243,1	171,8

Celková produkce zemědělského odvětví vykázala značnou variabilitu a také závislost na výsledcích rostlinné a živočišné výroby, která je přibližně stejná. Z výsledků pětiletého období byla zjištěna nejvyšší produkce v roce 2004, v následujících dvou letech došlo k určitému útlumu, nejvyšší meziroční pokles byl v roce 2005 (6,5 %). Předběžné výsledky roku 2007 signalizují opětovný nárůst. Rostlinná výroba a také produkce zemědělských služeb více méně kopírují vývoj produkce celkem. Předběžné výsledky živočišné produkce za rok 2007 vykázaly téměř shodnou úroveň s výchozím rokem 2003, trendy vývoje byly nejednoznačné. Nezemědělské vedlejší činnosti mají v kraji vzrůstající tendenci.

⁹ Podrobnější metodické vysvětlivky jsou součástí publikace 2128-08 Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích - definitivní výsledky za rok 2006 a semidefinitivní výsledky roku 2007, vydané ČSÚ v listopadu 2008.

Graf 26 Produkce zemědělského odvětví v krajích ČR v roce 2007 (předběžný údaj)

Královéhradecký kraj se podílel na celkové produkci zemědělského odvětví v ČR 7,4 %, z toho na rostlinné produkci 7,1 % a na produkci živočišné 7,6 %. Objem produkce zemědělského odvětví řadí náš kraj spolu s Plzeňským, Pardubickým a Olomouckým mezi průměrné kraje. Krajská struktura zemědělské produkce se výrazně neliší od celostátní. Mírně nad průměrem je v kraji živočišná produkce, zatímco u rostlinné produkce je tomu přesně naopak, tj. o 2,3 procentního bodu pod průměrem ČR.

Tab. 3.1.19 Produkce zemědělského odvětví v Královéhradeckém kraji v roce 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Královéhradecký kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylna od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Produkce zemědělského odvětví celkem	8 864,4	100,0	120 076,7	100,0	7,4	0,0
v tom:						
rostlinná produkce	4 705,9	53,1	66 460,8	55,3	7,1	-2,3
živočišná produkce	3 711,6	41,9	48 985,3	40,8	7,6	1,1
produkce zemědělských služeb	169,4	1,9	2 327,0	1,9	7,3	0,0
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	277,5	3,1	2 303,6	1,9	12,0	1,2

Rostlinná produkce v kraji vzrostla proti roku 2003 o více než pětinu, ale proti roku 2004, kdy byla v časové řadě nejvyšší, zaostala o 233 mil. Kč. Na tomto poklesu se podílely především obiloviny (hlavně pšenice), ale i technické plodiny (především olejnin) a také krmné plodiny. Produkce kukuřice na zrno podle předběžných výsledků za rok 2007 byla vyšší než byl průměr za předchozí čtyři roky.

Porovnáme-li podíl obilovin na rostlinné produkci kraje, nachází se téměř čtyři procentní body pod průměrem za celou republiku. Je to dáno především podprůměrným zastoupením ječmene a také pšenice v kraji. Naopak zastoupení technických plodin je v kraji nadprůměrné především díky cukrovce, protože olejnin jsou pod průměrem ČR. Vyšší podíl na rostlinné produkci byl v kraji zjištěn u ovoce, zeleniny a ostatních rostlinných výrobků. Méně byly zastoupeny brambory a víno. Královéhradecký kraj měl třetí nejvyšší podíl cukrové řepy a ovoce na celkové produkci v ČR.

Tab. 3.1.20 Rostlinná produkce Královéhradeckého kraje v letech 2003 až 2007

v mil. Kč ve stálých cenách 2000

	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Rostlinná produkce celkem	3 130,0	4 063,7	3 713,8	3 516,5	3 830,7	122,4
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	1 203,9	1 629,1	1 446,7	1 261,4	1 464,1	121,6
z toho:						
pšenice a špalda	687,9	1 059,1	891,3	789,9	862,5	125,4
žito a ozimé směsky	24,4	51,1	31,6	13,7	37,5	153,6
ječmen	314,2	336,1	334,3	302,7	310,4	98,8
oves a letní směsky	32,6	30,8	19,0	22,4	20,6	63,0
kukuřice na zrno	91,0	71,7	114,8	107,2	188,6	207,3
technické plodiny	827,2	1 122,5	1 066,4	982,6	1 040,2	125,7
z toho:						
olejny (včetně osiva)	295,0	552,1	452,6	485,5	498,3	168,9
luskoviny (včetně osiva)	30,9	35,3	41,3	39,6	25,3	82,1
cukrová řepa	446,0	456,7	469,6	429,8	484,9	108,7
krmné plodiny	482,4	636,0	600,9	587,3	551,6	114,3
zelenina a zahradnické výr.	284,6	317,4	237,9	343,0	319,7	112,3
brambory (včetně sadby)	115,8	129,5	164,4	127,6	163,4	141,1
ovoce	199,4	214,8	182,8	197,0	201,5	101,1
ostatní rostlinné výrobky	16,7	14,4	14,8	17,5	89,9	537,4

Struktura rostlinné produkce se proti roku 2003 mírně změnila. Zvýšil se podíl kraje na celostátní produkci především cukrové řepy (o 4,2 procentní body), žito a ozimé směsky (o 2,3 procentní body), kukuřice na zrno (o 1,6 procentního bodu) a ovoce (o 1,2 procentní body). Naopak se snížil podíl kraje na produkci luskovin (o 2,2 procentního bodu) a pšenice včetně špaldy (o 0,9 procentního bodu).

Tab. 3.1.21 Rostlinná produkce Královéhradeckého kraje za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj

	Královéhradecký kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Rostlinná produkce celkem	4 705,9	100,0	66 460,8	100,0	7,1	0,0
v tom:						
obiloviny (včetně osiva)	1 983,4	42,1	30 612,2	46,1	6,5	-3,9
z toho:						
pšenice a špalda	1 160,4	24,7	16 824,8	25,3	6,9	-0,7
žito a ozimé směsky	58,5	1,2	741,6	1,1	7,9	0,1
ječmen	435,6	9,3	8 076,6	12,2	5,4	-2,9
oves a letní směsky	29,8	0,6	569,8	0,9	5,2	-0,2
kukuřice na zrno	240,7	5,1	3 717,0	5,6	6,5	-0,5
technické plodiny	1 142,3	24,3	14 517,9	21,8	7,9	2,4
z toho:						
olejny (včetně osiva)	650,7	13,8	10 157,5	15,3	6,4	-1,5
luskoviny (včetně osiva)	31,0	0,7	323,3	0,5	9,6	0,2
cukrová řepa	427,2	9,1	2 466,1	3,7	17,3	5,4
krmné plodiny	625,9	13,3	8 784,7	13,2	7,1	0,1
zelenina a zahradnické výrobky	408,2	8,7	4 619,8	7,0	8,8	1,7
brambory (včetně sadby)	204,8	4,4	4 429,2	6,7	4,6	-2,3
ovoce	243,4	5,2	1 605,8	2,4	15,2	2,8
víno	0,2	0,0	1 310,7	2,0	0,0	-2,0
ostatní rostlinné výrobky	97,6	2,1	580,5	0,9	16,8	1,2

Živočišná produkce v kraji zůstala přibližně na úrovni roku 2003, produkce zvířat mírně vzrostla, naopak produkce živočišných výrobků doznala mírný pokles. O co vyšší byl meziroční nárůst hodnoty prodaných hospodářských zvířat v kraji v roce 2004, o to vyšší byl pokles jejich hodnoty v roce následujícím. Produkce skotu i prasat doznala proti roku 2003 nárůst, meziročně nejvyšší byl v roce 2006, u prasat došlo k meziročnímu nárůstu i v roce 2004. Výrazný byl pokles hodnoty prodané drůbeže, proti roku 2003 klesla téměř o polovinu, přitom ještě v roce 2004 byl zaznamenán meziročně nárůst téměř o třetinu. Hlavní složkou produkce živočišných výrobků bylo mléko. Jeho produkce proti roku 2003 mírně poklesla, nejvyšší byla v roce 2005 a v následujícím roce 2006.

Tab. 3.1.22 Živočišná produkce Královéhradeckého kraje v letech 2003 - 2007

v mil. Kč ve stálých cenách 2000						
	2003	2004	2005	2006	2007 předb.	Index 2007/2003
Živočišná produkce celkem	3 692,1	3 888,2	3 653,6	3 789,3	3 724,5	100,9
v tom:						
zvířata	1 804,2	2 043,1	1 747,1	1 899,9	1 855,5	102,8
z toho:						
skot	436,2	429,8	409,8	469,6	467,4	107,1
prasata	941,1	1 051,1	967,8	1 139,9	1 164,1	123,7
drůbež	412,7	545,0	355,4	278,2	214,0	51,9
živočišné výrobky	1 887,8	1 845,1	1 906,5	1 889,4	1 869,1	99,0
z toho: mléko	1 599,7	1 559,2	1 629,2	1 615,3	1 580,4	98,8

Z výsledků z roku 2007 vyplývá, že v kraji má mírně převahu rostlinná produkce nad živočišnou a v živočišné produkci převažují živočišné výrobky a to zejména prodej mléka. Nadprůměrný podíl na úhrnu ČR měla hodnota prodaných prasat i skotu, naopak podprůměrná byla hodnota prodané drůbeže.

V porovnání s rokem 2003 se zvýšil podíl kraje na živočišné produkci celé republiky a to o 0,5 procentního bodu, což bylo dáno vyšším prodejem hospodářských zvířat především prasat (o 2,7 procentního bodu) a skotu (o 1,4 procentního bodu). U drůbeže došlo naopak ke snížení podílu kraje na ČR (o 3,7 procentního bodu). Podíl kraje na hodnotě živočišných výrobků se mírně snížil (celkem o 0,2 procentního bodu, u mléka o 0,3 procentního bodu).

Tab. 3.1.23 Živočišná produkce Královéhradeckého kraje za rok 2007

v cenách daného roku, předběžný údaj						
	Královéhradecký kraj		ČR		Podíl kraje na ČR (%)	Odchylka od průměru ČR (proc. body)
	v mil. Kč	v %	v mil. Kč	v %		
Živočišná produkce celkem	3 711,6	100,0	48 985,3	100,0	7,6	0,0
v tom:						
zvířata	1 776,5	47,9	25 715,1	52,5	6,9	-4,6
z toho:						
skot	612,9	16,5	7 808,6	15,9	7,8	0,6
prasata	934,4	25,2	11 367,7	23,2	8,2	2,0
drůbež	216,9	5,8	6 348,7	13,0	3,4	-7,1
živočišné výrobky	1 935,1	52,1	23 270,2	47,5	8,3	4,6
z toho: mléko	1 688,1	45,5	21 122,5	43,1	8,0	2,4

3.2. Lesnictví

Lesnictví se řadí spolu se zemědělstvím do primárního sektoru a od zemědělství se liší jednak dlouhodobostí hospodaření a dále tím, že všechny vlivy (přírodní i způsobené lidmi) se projevují se zpožděním a mají dlouhodobý dopad. Lesnictví především pečuje o lesy a hospodaření v nich. Lesy jsou nejen producenty dřeva, ale i součástí krajiny, která je důležitá pro kvalitu vody a vyrovnanost vodního koloběhu. Lesy je možno chápat i jako kryt chránící půdu před erozí, jako útočiště pro volně žijící druhy živočichů a rostlin, jako spotřebitele oxidu uhličitého, důležitého skleníkového plynu v atmosféře, ale také jako prostor významný pro rekreaci a důležitý estetický prvek v krajině.

Podíl lesní půdy na výměře Královéhradeckého kraje se pohybuje okolo 30 % a dlouhodobě se významně nemění. Hodnota je mírně pod průměrem ČR a mezi kraji zaujímáme prostřední příčku.

Tab. 3.2.1 Lesy v krajích České republiky podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

ha

	Lesy celkem		v tom:						z jehličnatých smrk		z listnatých dub	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 975 065	1 941 582	576 808	627 548	30 963	26 052	1 397 012	1 369 695	159 382	167 765
v tom kraje:												
Hl. město Praha	4 641	4 704	1 726	1 611	2 857	3 062	58	30	533	409	1 364	1 446
Středočeský	297 099	300 078	217 295	213 668	77 020	83 145	2 784	3 265	116 688	113 995	32 810	34 938
Jihočeský	367 041	370 798	321 051	320 042	41 773	47 039	4 217	3 717	206 572	207 467	9 698	10 473
Plzeňský	292 264	293 996	257 131	252 980	32 403	38 817	2 730	2 200	171 038	167 189	8 414	9 660
Karlovarský	138 716	139 619	116 606	116 302	20 010	22 179	2 099	1 139	97 828	97 567	1 932	2 084
Ústecký	155 209	156 642	90 575	88 556	62 044	65 447	2 590	2 639	59 244	57 437	14 647	14 909
Liberecký	135 364	135 329	109 103	106 592	24 147	27 622	2 115	1 115	70 928	69 175	3 558	3 972
Královéhradecký	143 958	144 306	111 645	110 474	29 868	32 617	2 445	1 215	88 200	86 584	11 924	12 258
Pardubický	130 080	130 527	106 087	105 104	22 104	23 844	1 889	1 579	75 430	74 596	5 432	5 738
Vysočina	208 703	202 655	187 273	179 891	18 951	20 649	2 478	2 115	153 807	149 036	3 847	4 131
Jihomoravský	191 286	196 852	98 111	97 608	90 990	97 371	2 185	1 873	53 656	52 439	39 114	40 911
Olomoucký	175 733	178 946	126 419	126 242	47 099	50 959	2 215	1 745	107 612	107 093	6 821	6 971
Zlínský	154 320	154 421	90 027	87 549	62 861	65 252	1 432	1 620	69 635	68 185	13 949	14 096
Moravskoslezský	188 423	186 308	142 016	134 963	44 682	49 545	1 726	1 800	125 842	118 521	5 872	6 178

Výměra lesů i jednotlivých druhů dřevin je uváděna v porostní ploše, tj. ploše využívané přímo k lesní produkci, skutečně zalesněné nebo jen dočasně odlesněné s úmyslem opětovné obnovy lesního porostu.

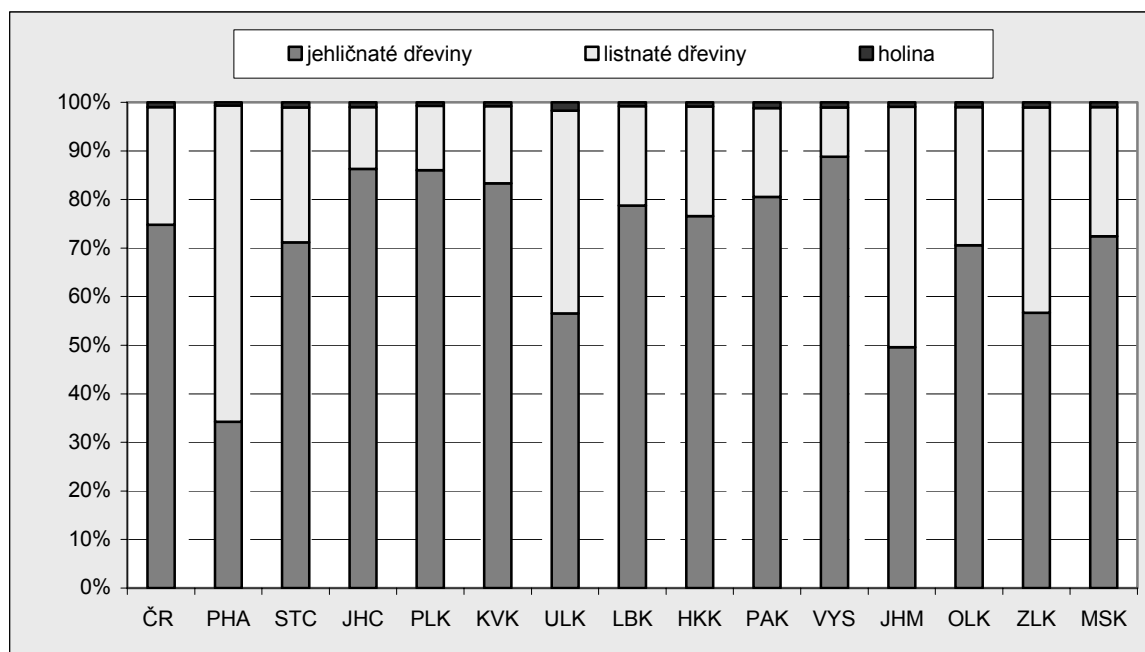
Druhové složení lesa signalizuje převahu jehličnatých dřevin v kraji. Jehličnany se rozkládaly v roce 2007 na 76,6 % rozlohy lesa, což bylo těsně nad celorepublikovým průměrem a mezi kraji jsme zaujali prostřední postavení. Podíl listnatých dřevin činil v kraji 22,6 % a byl 1,6 procentního bodu pod průměrem České republiky, mezi kraji byl sedmý nejnižší.

Výměra lesních porostů v roce 2007 v kraji zůstala na stejné úrovni jako v roce 2000, mírný pokles výměry jehličnanů (o 1 %) byl v kraji pomalejší než v průměru v ČR, naopak nárůst ploch listnatých dřevin (o 9,2 %) doznal rychlejšího tempa než byl celorepublikový průměr.

Z jehličnatých dřevin má v kraji dominantní postavení smrk, který v roce 2007 zabíral 78,4 % výměry jehličnanů v kraji, což bylo 7,8 procentního bodu nad republikovým průměrem. Kraj tak zaujal 5. příčku mezi kraji. Proti roku 2000 podíl smrku na jehličnanech v kraji mírně klesl (o 0,6 procentního bodu). Druhou nejčastější jehličnatou dřevinou v kraji byla borovice (14 %) a třetí modřín (5 %).

Nejčastější **listnatou dřevinou** v kraji byl dub, který se na rozloze listnatých dřevin v kraji podílel 37,6 %, což je 10,8 procentního bodu nad celorepublikovým průměrem. Z krajů měly vyšší podíl dubu na listnatých dřevinách jen Hl. město Praha, Středočeský a Jihomoravský kraj. Proti roku 2000 došlo ke snížení jeho podílu na listnatých dřevinách ve prospěch buku. V kraji byl buk druhou nejčastější listnatou dřevinou, jeho podíl byl v roce 2007 17,5 %, což bylo téměř 11 procentních bodů pod průměrem ČR. Proti roku 2000 došlo k nárůstu bukových porostů o 3,7 procenta a tempo nárůstu bylo dvojnásobně rychlejší než v průměru za ČR.

Graf 27 Podíl dřevin na zalesněné půdě v krajích České republiky v roce 2007

Lesnatost jednotlivých okresů v kraji se od sebe výrazně liší v závislosti na poloze okresů a pohybuje se od nejlesnatějších hraničních okresů na severu a východě kraje (okres Trutnov 46,6 % a Rychnov nad Kněžnou 37,5 %) po nejméně lesnatý okres na jihu kraje (Hradec Králové 16,6 %).

Tab. 3.2.2 Lesy v okresech Královéhradeckého kraje podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

ha

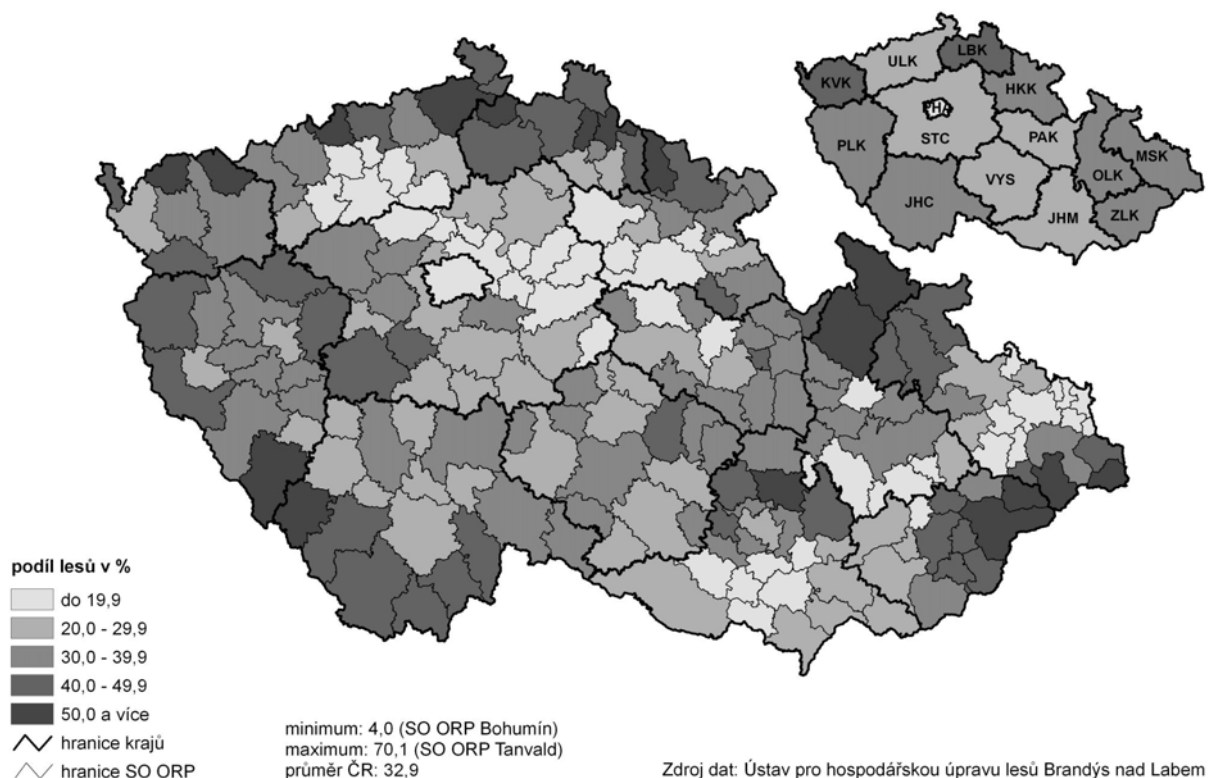
	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk		z listnatých dub	
	2000	2007	jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2000	2007	2000	2007
			2000	2007	2000	2007	2000	2007				
Kraj celkem	143 958	144 306	111 645	110 474	29 868	32 617	2 445	1 215	88 200	86 584	11 924	12 258
v tom okresy:												
Hradec Králové	14 032	14 085	6 307	6 204	7 599	7 749	126	132	2 070	1 953	5 393	5 541
Jičín	18 926	18 632	11 534	11 386	7 180	7 042	211	204	8 119	7 979	4 033	4 010
Náchod	22 492	22 879	18 848	18 448	3 372	4 163	272	268	15 684	15 146	648	719
Rychnov n. Kn.	36 348	36 491	29 297	29 529	6 117	6 700	935	262	23 024	22 998	1 387	1 538
Trutnov	52 160	52 219	45 659	44 907	5 599	6 963	902	349	39 304	38 508	463	450

S výjimkou okresu Hradec Králové ve čtyřech ostatních okresech převyšovaly jehličnaté dřeviny nad listnatými. Ve třech okresech (Trutnov, Rychnov nad Kněžnou a Náchod) byl jejich podíl na lesních porostech více než osmdesátiprocentní. Proti roku 2000 poklesl podíl jehličnanů ve třech okresech, nejvíce v okrese Náchod (o 3,2 procentní body).

Podíl listnatých dřevin na lesních porostech v okrese Hradec Králové činil v roce 2007 celkem 55 % a byl ze všech okresů zdaleka nejvyšší, naopak nejnižší byl v okrese Trutnov (13,3 %). Ve srovnání s rokem 2000 došlo ve všech okresech kraje, s výjimkou okresu Jičín, k nárůstu podílu listnatých dřevin, nejvyšší nárůst byl v okrese Náchod (3,2 %).

Nejrozšířenější jehličnatou dřevinou ve všech okresech kraje, s výjimkou okresu Hradec Králové, byl smrk a jeho podíl byl nejvyšší v okrese Trutnov (85,8 %). V okrese Hradec Králové byla nejrozšířenější borovice. Proti roku 2000 se podíl smrků na jehličnatých porostech snížil ve všech okresech kraje.

Podíl lesů na celkové ploše správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

Z listnatých dřevin byly dubové porosty nejvýrazněji zastoupeny v jižní a západní části kraje v okresech Hradec Králové (71,5 % podíl na listnáčích) a Jičín (56,9 %), se stoupající nadmořskou výškou duby vystřídaly buky, které převažovaly ve zbývajících třech okresech. Buky měly více než 30% zastoupení mezi listnatými porosty v okresech Náchod a Trutnov. Proti roku 2000 došlo ve všech okresech ke snížení podílu dubů (celkem za kraj o 3,6 procentního bodu), přibližně o stejné procento se zvýšil podíl buků v kraji, nárůst byl zaznamenán ve všech okresech, nejvýraznější byl v okrese Náchod a Trutnov.

Tab. 3.2.3 Lesy ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Královéhradeckého kraje podle dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

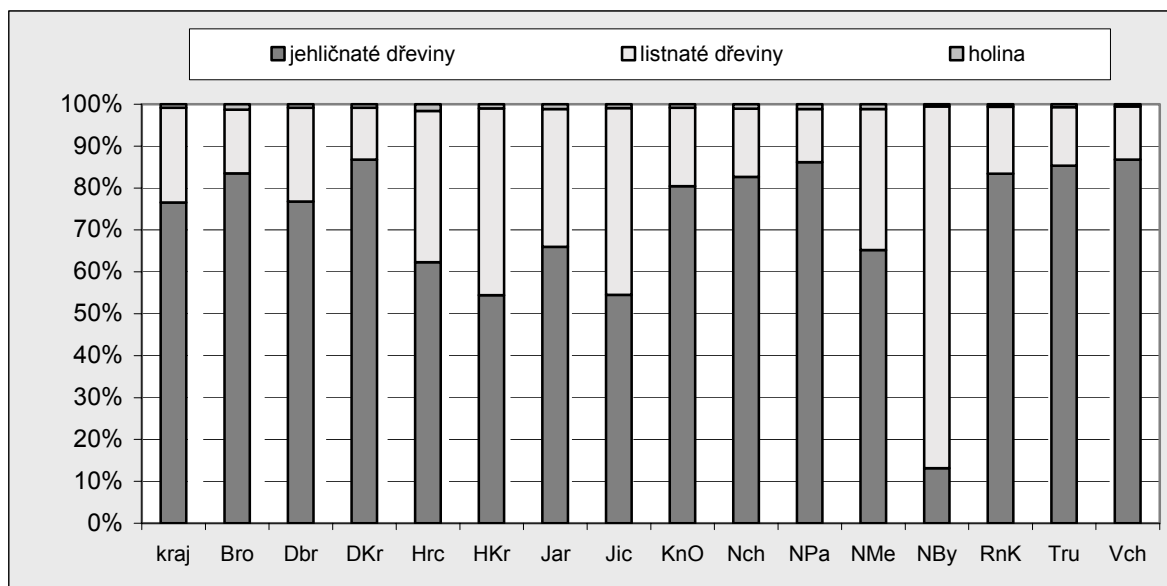
v ha

	Lesy celkem		v tom:						z jehličnatých smrků		z listnatých dubů	
	2003	2007	jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina		2003	2007	2003	2007
			2003	2007	2003	2007	2003	2007				
Kraj celkem	144 073	144 306	111 595	110 474	31 262	32 617	1 215	1 215	87 948	86 584	11 933	12 258
v tom SO ORP:												
Broumov	8 974	8 857	7 835	7 398	1 065	1 348	75	112	6 518	6 048	33	47
Dobruška	7 834	7 873	6 198	6 045	1 557	1 761	79	67	5 824	5 644	386	425
Dvůr Králové nad Labem	8 586	8 585	7 455	7 450	1 056	1 062	74	73	5 302	5 305	325	326
Hořice	3 953	3 880	2 436	2 418	1 454	1 399	64	62	1 682	1 666	777	759
Hradec Králové	11 160	11 234	6 268	6 112	4 798	5 007	94	114	1 933	1 784	3 245	3 348
Jaroměř	1 463	1 479	979	976	466	487	18	17	602	597	244	256
Jičín	12 003	11 811	6 557	6 434	5 335	5 270	111	107	4 406	4 295	3 192	3 203
Kostelec nad Orlicí	9 752	9 778	7 912	7 868	1 781	1 830	59	81	3 050	2 948	648	693
Náchod	10 585	10 887	9 041	8 995	1 393	1 771	151	121	7 749	7 619	238	254
Nová Paka	2 941	2 941	2 534	2 534	373	373	34	34	2 018	2 018	48	48
Nové Město nad Metují	1 645	1 656	1 130	1 079	477	558	38	19	943	881	138	161
Nový Bydžov	3 399	3 387	438	445	2 932	2 924	29	19	220	217	2 254	2 331
Rychnov nad Kněžnou	18 317	18 305	15 281	15 263	2 919	2 928	117	114	14 377	14 358	283	282
Trutnov	28 490	28 423	24 537	24 253	3 767	3 979	186	190	21 838	21 522	64	63
Vrchlabí	14 970	15 211	12 995	13 203	1 888	1 922	86	85	11 486	11 681	58	61

Zalesněnost jednotlivých správních obvodů kraje se pohybovala v roce 2007 od nejnižšího, tj. desetiprocentního podílu na rozloze (SO ORP Jaroměř) po nejvyšší více než padesátiprocentní zalesněnost (SO ORP Trutnov). Zalesněnost přímo souvisí s polohou jednotlivých správních obvodů v rámci kraje. Obecně lze říci, že více zalesněny jsou správní obvody na severu a východě kraje v oblasti

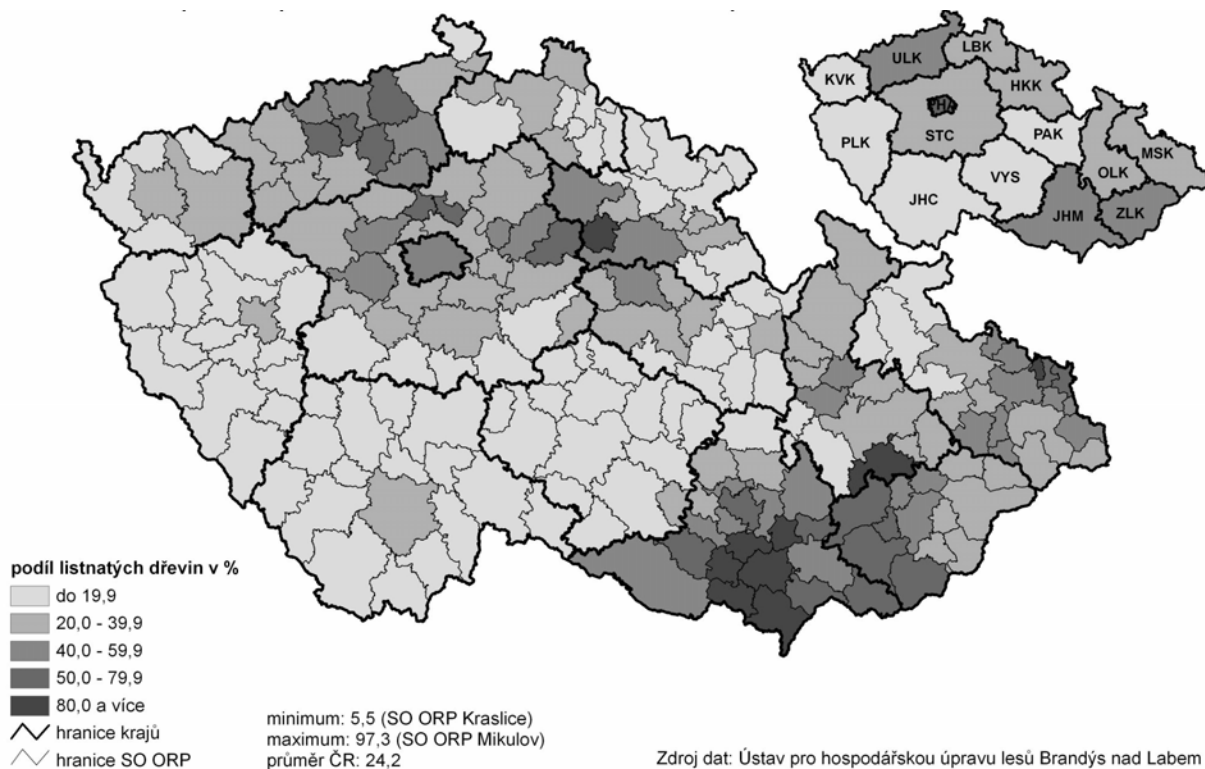
příhraničních hor, směrem na jih a západ kraje lesů ubývá. Ve srovnání s rokem 2003 se lesnatost snížila pouze ve třech správních obvodech – Vrchlabí, Dobruška a Hořice, nejvýrazněji v SO ORP Vrchlabí (o 1 procentní bod).

Graf 28 Podíl dřevin na zalesněné ploše ve správních obvodech Královéhradeckého kraje v roce 2007

Podíl jehličnanů na celkové rozloze lesů převažoval v roce 2007 ve všech správních obvodech s výjimkou SO Nový Bydžov (podíl jehličnanů zde tvoří jen 13,1 %), poměrně nízký podíl byl i ve SO Hradec Králové a Jičín (shodně přes 54 %). Naopak nejvyšší podíl jehličnatých dřevin byl na území nejseverněji položeného správního obvodu Vrchlabí (86,8 %). Nejvýrazněji se proti roku 2003 snížil podíl jehličnanů na území správních obvodů Broumov a Nové Město nad Metují (o 3,8 resp. 3,5 procentního bodu).

Podíl listnatých dřevin na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

V devíti z patnácti správních obvodů kraje netvořil podíl listnatých dřevin na celkové ploše lesů více než čtvrtinu. Výjimku tvořil správní obvod Nový Bydžov, kde zastoupení listnáčů bylo zdaleka nejvyšší ze všech

správních obvodů (86,3 %) a v dalších dvou správních obvodech (Hradec Králové a Jičín) se přiblížilo k 45% hranici. Proti roku 2003 vzrostl podíl listnáčů nejvíce ve správním obvodě Nové Město nad Metují a Broumov (o 4,7, resp. 3,4 procentního bodu).

Nejdůležitější jehličnatou dřevinou byl ve 13 správních obvodech smrk, ve SO Hradec Králové a Kostelec nad Orlicí to byla borovice. Nejvyšší, více než devadesátiprocentní, podíl smrkového porostu na jehličnanech měly na svém území dva správní obvody v oblasti Orlických hor – Rychnov nad Kněžnou a Dobruška, v dalších pěti správních obvodech byl více než 80% (především v oblasti Krkonoš a Broumovského výběžku).

Z listnatých dřevin přibližně v polovině správních obvodů převažují dubové a v polovině bukové porosty. Ve správních obvodech v oblasti státní hranice s Polskem (Vrchlabí, Trutnov, Broumov, Náchod, Dobruška a Rychnov nad Kněžnou) plus ve SO Nová Paka hraje významnější roli z listnáčů buk, v ostatních správních obvodech směrem na jih a západ kraje naopak dub. Nejvyšší podíl buku na listnatých porostech měl SO Broumov (43,6 %), u dubů to byl správní obvod Nový Bydžov, kde tvořily 79,7 % všech listnatých porostů.

Největší část lesů (dvě třetiny jejich rozlohy) tvořily v kraji v roce 2007 lesy hospodářské. V průměru za ČR tvoří hospodářské lesy tři čtvrtiny z rozlohy lesů, náš kraj tedy zaostává o 8 procentních bodů. Podíl hospodářských lesů se proti roku 2000 v kraji snížil o 3,2 procentní body, tempo poklesu bylo rychlejší než v průměru za Českou republiku (o 1,3 procentního bodu).

Ochranné lesy¹⁰ byly v kraji zastoupeny nadprůměrně a spolu s Libereckým krajem byl jejich podíl na celkové rozloze lesů ze všech krajů nejvyšší. Je to dáno polohou kraje, který se spolu se sousedním Libereckým krajem dělí o naše nejvyšší pohoří Krkonoše, v jehož lokalitách se tyto lesy převážně nacházejí. Podíl ochranných lesů se v našem kraji snížil, proti roku 2000 o 1,1 procentního bodu, v roce 2007 činil 8,4 % z rozlohy lesů v kraji.

Lesy zvláštního určení¹¹ zabíraly v kraji v roce 2007 téměř čtvrtinu rozlohy lesů, proti průměru ČR byl jejich podíl o 2,4 procentní body vyšší a mezi kraji jsme zaujímali prostřední příčku. V porovnání s rokem 2000 došlo k nárůstu podílu těchto lesů v kraji o 4,3 procentního bodu, a tempo růstu bylo rychlejší než byl průměr za ČR (2,1 procentního bodu).

Tab. 3.2.4 Lesy v krajích České republiky podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení					
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
ČR celkem	2 582 836	2 595 182	1 981 885	1 957 301	89 422	70 545	511 529	567 336	67 224	49 586	99 118	97 491
v tom kraje:												
Hl. město Praha	4 641	4 704	91	69	92	402	4 458	4 233	92	402	-	-
Středočeský	297 099	300 078	195 083	217 981	9 544	8 673	92 471	73 424	9 544	8 673	8 796	3 639
Jihočeský	367 041	370 798	280 087	292 652	8 245	5 666	78 708	72 481	8 122	5 528	28 147	26 987
Plzeňský	292 264	293 996	235 860	239 667	16 980	3 827	39 423	50 503	11 151	3 547	24 241	29 835
Karlovarský	138 716	139 619	86 626	73 397	6 500	4 224	45 590	61 998	6 141	3 226	326	131
Ústecký	155 209	156 642	113 365	85 563	12 438	9 093	29 406	61 986	11 888	8 543	468	6 372
Liberecký	135 364	135 329	93 220	85 335	5 691	11 523	36 454	38 471	3 744	5 837	7 014	7 852
Královéhradecký	143 958	144 306	101 585	97 160	13 751	12 182	28 621	34 964	6 812	5 457	15 432	12 962
Pardubický	130 080	130 527	115 590	115 827	2 298	2 144	12 191	12 556	1 540	1 597	734	871
Vysočina	208 703	202 655	193 059	187 761	1 835	1 260	13 809	13 634	1 835	1 260	2 889	774
Jihomoravský	191 286	196 852	131 165	130 743	3 405	3 845	56 716	62 264	3 405	3 845	7 851	6 015
Olomoucký	175 733	178 946	137 842	136 329	5 930	5 527	31 961	37 090	2 011	1 255	1 255	1 052
Zlínský	154 320	154 421	136 231	136 799	316	101	17 773	17 521	316	101	479	253
Moravskoslezský	188 423	186 308	162 080	158 020	2 397	2 079	23 946	26 210	624	313	1 484	747

¹⁰ Do lesů ochranných patří lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, vysokohorské lesy a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.

¹¹ Mezi lesy zvláštního určení patří pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně, ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod, území národních parků a národních přírodních rezervací, 1. zóny CHKO, přírodní rezervace a přírodní památky, lázeňské lesy, příměstské a rekreační lesy, lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce, lesy se zvýšenou ochrannou funkcí, lesy významné pro uchování biodiverzity, uznané obory a samostatné bažantnice a lesy zatížené jiným veřejným zájmem.

Z lesů ochranných v Královéhradeckém kraji mimořádně nepříznivá stanoviště zabírají zhruba polovinu jejich plochy, v pěti krajích se veškeré ochranné lesy nacházejí v těchto mimořádně nepříznivých lokalitách.

Z lesů zvláštního určení tvořily v našem kraji největší část území národních parků a národních přírodních rezervací (37,1 %), lesy významné pro uchování biodiverzity zabíraly v roce 2007 17 % a lesy se zvýšenou funkcí ochrannou 13 %. V kraji jsou i desetinou rozlohy lesů zvláštního určení zastoupeny příměstské a rekreační lesy.

Tab. 3.2.5 Lesy v okresech Královéhradeckého kraje podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

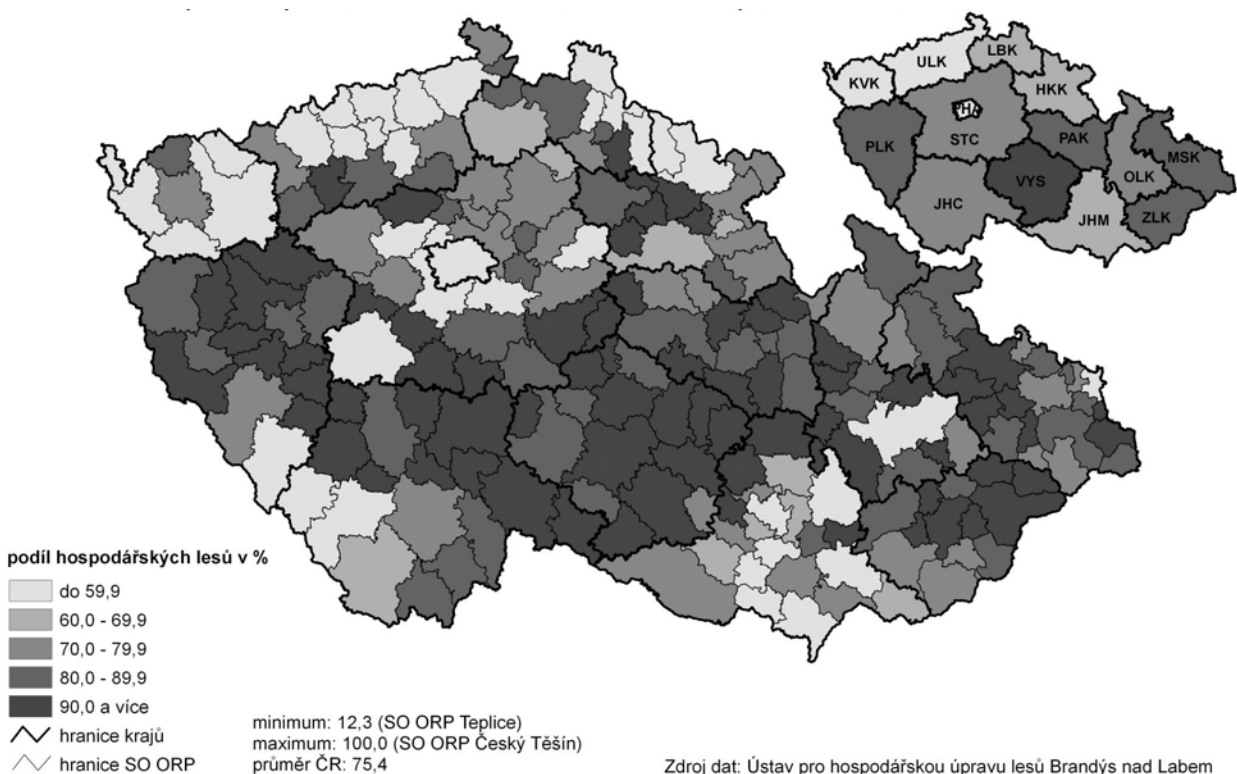
v ha

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2000	2007	2000	2007
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Kraj celkem	143 958	144 306	101 585	97 160	13 751	12 182	28 621	34 964	6 812	5 457	15 432	12 962
v tom okresy:												
Hradec Králové	14 032	14 085	11 161	10 663	-	-	2 871	3 422	-	-	3	1
Jičín	18 926	18 632	17 390	17 249	243	233	1 293	1 150	243	233	196	0
Náchod	22 492	22 879	17 132	17 018	2 800	1 816	2 560	4 045	2 800	1 816	1 855	1 043
Rychnov n. Kn.	36 348	36 491	31 370	27 879	1 798	1 475	3 180	7 138	638	505	21	95
Trutnov	52 160	52 219	24 532	24 352	8 911	8 659	18 717	19 209	3 131	2 904	13 358	11 823

Ve všech okresech kraje převažují hospodářské lesy na celkové rozloze lesů, i když v okrese Trutnov v roce 2007 netvořily ani polovinu jejich rozlohy. V ostatních okresech se jejich podíl pohyboval od 74,4 % v okrese Náchod po 92,6 % v okrese Jičín. Proti roku 2000 se podíl hospodářských lesů snížil ve čtyřech okresech, nejvýrazněji v okrese Rychnov nad Kněžnou (o 9,9 procentního bodu).

Ochranný les měl největší podíl v okrese Trutnov i když proti roku 2000 došlo k jeho snížení, ale nejvíce poklesl podíl těchto lesů v okrese Náchod (o 4,5 procentního bodu). V okrese Hradec Králové se ochranné lesy vůbec nenacházejí.

Podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

Pouze v okrese Jičín podíl lesů zvláštního určení na celkové rozloze lesa nepřekročil jednu desetinu. V ostatních se pohyboval od 17,7 % (v okrese Náchod) po 36,8 % (v okrese Trutnov). S výjimkou okresu Jičín došlo proti roku 2000 k nárůstu jejich podílu, více než o 10 procentních bodů v okrese Rychnov nad Kněžnou, kde byl nárůst ze všech okresů kraje nejvyšší.

S výjimkou správního obvodu, který leží v nejsevernější, hornaté části kraje (Vrchlabí), v ostatních SO ORP převládá les hospodářský. Téměř stoprocentní zastoupení (99,7 %) na rozloze lesa měl v nejmenším správním obvodě kraje, v Nové Pace. Ve správním obvodě Hradec Králové a Nové Město nad Metují byl jeho podíl mezi 60 – 70 %, z důvodů nadprůměrného zastoupení lesů zvláštního určení. V ostatních správních obvodech zaujímal hospodářský les více než 70 % z rozlohy lesů.

Tab. 3.2.6 Lesy ve správních obvodech Královéhradeckého kraje podle kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

v ha

	Lesy celkem		v tom:						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení		2003	2007	2003	2007
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Kraj celkem	144 073	144 306	99 629	97 160	13 196	12 182	31 248	34 964	6 647	5 457	14 299	12 962
v tom SO ORP:												
Broumov	8 974	8 857	6 198	6 320	1 567	1 150	1 209	1 387	1 567	1 150	1 178	853
Dobruška	7 834	7 873	6 335	5 824	471	510	1 028	1 539	215	78	4	32
Dvůr Králové nad Labem	8 586	8 585	8 002	8 001	19	19	565	565	19	19	-	-
Hořice	3 953	3 880	3 897	3 824	4	4	53	53	4	4	-	-
Hradec Králové	11 160	11 234	8 228	7 616	-	-	2 933	3 618	-	-	20	1
Jaroměř	1 463	1 479	1 397	1 433	6	2	59	44	6	2	15	-
Jičín	12 003	11 811	10 489	10 494	246	227	1 268	1 090	246	227	196	0
Kostelec nad Orlicí	9 752	9 778	8 648	7 900	8	4	1 095	1 874	8	4	-	-
Náchod	10 585	10 887	8 659	8 263	861	637	1 065	1 987	861	637	585	190
Nová Paka	2 941	2 941	2 932	2 931	2	2	7	7	2	2	-	-
Nové Město nad Metují	1 645	1 656	1 015	1 002	378	27	252	627	378	27	76	-
Nový Bydžov	3 399	3 387	3 357	3 280	-	-	42	107	-	-	-	-
Rychnov nad Kněžnou	18 317	18 305	13 939	13 923	979	961	3 399	3 422	441	423	63	63
Trutnov	28 490	28 423	14 147	13 727	4 180	4 165	10 163	10 531	1 566	1 552	6 528	6 190
Vrchlabí	14 970	15 211	2 386	2 624	4 475	4 475	8 109	8 112	1 333	1 333	5 633	5 633

Lesy zvláštního určení jsou výrazně zastoupeny v severních hornatých správních obvodech (Vrchlabí a Trutnov, kde tvoří 53,3 %; resp. 37,1 % rozlohy lesů). Ve SO ORP Vrchlabí byly tvořeny ze 70 % územím národních parků a národních přírodních rezervací a z 20 % lesy významnými na uchování biodiverzity. Podobně i v sousedním správním obvodě Trutnov tvořilo 59 % lesů zvláštního určení území národních parků a národních přírodních rezervací, 13 % ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod a 11 % lesy sloužící k lesnickému výzkumu a výuce. Významné zastoupení mají lesy zvláštního určení i ve SO ORP Hradec Králové, rozkládaly se na třetině rozlohy lesů a byly tvořeny především příměstskými a rekreačními lesy a lesy významnými na uchování biodiverzity.

Ochranný les se ve dvou správních obvodech (Hradec Králové a Nový Bydžov) vůbec nevyskytoval, naopak téměř třetinu rozlohy lesů zaujímal ve SO ORP Vrchlabí a více než osminu ve SO ORP Trutnov a Broumov, což bylo ze všech správních obvodů nejvíce.

3.3. Shrnutí

Nejdůležitější poznatky z postavení Královéhradeckého kraje v oblasti zemědělství a lesnictví možno shrnout takto:

- V kraji došlo za posledních 8 let ke snížení výměny zemědělské půdy o 4,6 %, orné půdy o 7,9 %, stupeň zornění se snížil na 72,5 %.
- V podnicích fyzických osob jen mírně převažují podniky s živočišnou výrobou, u právnických osob je nejrozšířenějším zaměřením kombinace rostlinné a živočišné výroby.
- Největší plocha zemědělské půdy je obhospodařována akciovými společnostmi (40 %).
- Čtvrtinu zemědělské půdy obhospodařují subjekty se sídlem v okrese Hradec Králové.
- Převažují počty pracovníků ve věku 65 a více let nad mladými pracovníky (do 24 let) v kraji i ve všech jeho okresech.
- Vzdělanostní struktura vedoucích pracovníků se liší, v podnicích právnických osob více než polovinu tvoří vysokoškoláci a třetinu středoškoláci s maturitou, v podnicích fyzických osob u více než poloviny vedoucích pracovníků převládají pouze praktické zkušenosti, čtvrtina je vyučena v oboru.
- Podle osevních ploch dominantní plodinou ve všech krajích jsou obiloviny, v našem kraji se k významným plodinám řadí i cukrovka, olejiny a píce. Na orné půdě, rozdílné využití půdy v jednotlivých okresech kraje přímo souvisí s jejich polohou. V jižní a jihozápadní části kraje, kde převládají nížiny (okres Hradec Králové a částečně Jičín) je vedle obilovin nadprůměrně zastoupena i cukrovka, na severu a východě kraje v oblasti Krkonoš a Orlických hor a jejich předhůří (okres Trutnov a Rychnov nad Kněžnou) mají významné zastoupení i pícniny na orné půdě. V oblasti Broumovského výběžku (okres Náchod) osevní plochy jednotlivých plodin nijak výrazně nevybočují od průměru kraje.
- Hektarové výnosy jsou ovlivněny klimatickými podmínkami v jednotlivých letech a nejméně příznivý pro rostlinnou výrobu v časové řadě byl rok 2003.
- Stavby hospodářských zvířat v porovnání s rokem 2002 s výjimkou ovcí, beranů a drůbeže v kraji klesly. Z hlediska okresů nejvíce skotu a krav se chová v okresech Jičín a Rychnov nad Kněžnou, prasat a drůbeže v okrese Hradec Králové, prvenství v chovu ovcí a beranů drží okresy Náchod a Rychnov nad Kněžnou a u koz a koní okres Trutnov.
- Pro živočišnou výrobu po roce 2001 je charakteristický pokles výroby hovězího i vepřového masa, výroba mléka je kolísavá, užitkovost krav vzrostla.
- Z hlediska technické vybavenosti zemědělců ubylo traktorů, zejména těch s nižším výkonem, naopak počty nejvýkonnějších traktorů se zvýšily.
- Rostlinná a živočišná produkce je v kraji v časové řadě variabilní, na celkové produkci zemědělského odvětví se podíly zhruba stejným dílem.
- Příspěvek kraje k celkové produkci zemědělského odvětví ČR je 7,4 %, z toho na rostlinné produkci se podílel 7,1 % a na produkci živočišné 7,6 %.
- Podíl lesní půdy na výměře kraje se pohybuje okolo 30 % a je mírně pod průměrem ČR. Zalesněnost z hlediska nižších územních celků (okresy, SO ORP) přímo souvisí s jejich polohou. Nejlesnatější okresy jsou v oblasti Krkonoš a Orlických hor (Trutnov a Rychnov nad Kněžnou), směrem do vnitrozemí lesů ubývá. Nejvyšší (více než 50%) zalesněnost má SO ORP Trutnov, naopak jen 10% podíl lesů na svém území má SO ORP Jaroměř.
- Tři čtvrtiny lesů v kraji tvoří jehličnaté porosty, dominantní postavení mezi jehličnanými má smrk (78,4 % z jehličnanů), druhou nejčastější dřevinou je borovice. S výjimkou okresu Hradec Králové v ostatních okresech převyšují jehličnaté dřeviny nad listnatými, z jehličnanů pak dominuje ve všech okresech smrk, jen v okrese Hradec Králové borovice. Jehličnany převažují ve všech SO ORP s výjimkou správního obvodu Nový Bydžov.
- Mezi listnatými dřevinami je nejčastěji zastoupen dub, i když se jeho podíl snižuje ve prospěch buku. Dubové porosty jsou nejvýrazněji zastoupeny v jižní a západní části kraje (okres Hradec Králové a Jičín) se stoupající nadmořskou výškou duby střídají buky, které mají vyšší zastoupení ve zbývajících třech okresech. Bukové porosty převažují v polovině správních obvodů, především podél státní hranice s Polskem.
- Dvě třetiny lesů v kraji tvořily lesy hospodářské, rozloha ochranných lesů je největší ze všech krajů, lesy zvláštního určení jsou zastoupeny nadprůměrně.